

Καλαρρυτιώτικα Νέα

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΟΥ ΣΥΝΑΕΣΜΟΥ ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ "Η ΠΙΝΔΟΣ" ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1996 • ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 62 • ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1985 Δ/ΝΣΗ: ΛΑΜΠΟΒΙΤΙΑΔΗ 3 Τ.Κ. 453 33 ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ
ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ
«Η ΠΙΝΔΟΣ»
ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Ιωάννινα 16-2-1996

Διεύθυνση: Λαμποβιτιάδη 3
Τηλέφωνο: 37.440
Ιωάννινα

Εξοχώτατον Πρόεδρον της Κυβερνήσεως
ΚΩΣΤΑΝ ΣΗΜΙΤΗΝ
Μέγαρον Μαξίμου
Αθήνα

Κοινοποίηση:

1. Εξ. Πρόεδρον της Δημοκρατίας ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΝ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΝ
2. Εξ. Υπουργόν ΠΕΧΩΔΕ κ. ΚΩΣΤΑΝ ΛΑΛΙΩΤΗΝ
3. Εξ. Υφυπουργόν Εσωτερικών-Δημοσίας Διοίκησης και
αποκέντρωσης ΓΕΩΡΓΙΟΝ ΜΩΡΑΪΤΗΝ
4. κ. Περιφερειάρχην Ηπείρου
5. κ. Νομάρχην Ιωαννίνων
6. κ. Βουλευτάς Ν. Ιωαννίνων
7. κ. Πρόεδρον Κοινότητας Καλαρρυτών
8. κ. Πρόεδρον Καλαρρυτιωτών Αθηνών
9. κ. Πρόεδρον Καλαρρυτιωτών Λαρίσης

Θέμα: Συγκοινωνιακή σύνδεση Καλαρρυτών - Ιωαννίνων

Το έτος 1991, τώρα και πέντε χρόνια, η υποτυπώδης οδική σύνδεση Ιωαννίνων-Καλαρρυτών έγινε πραγματικότητα. Το κεφαλοχώρι μας, πάλαι ποτέ Δήμος, με τη γνωστή Ιστορική και πολιτιστική ακτινοβολία σ' όλη την Ελλάδα και τον Ευρωπαϊκό χώρο απέκτησε δρόμο, χωματόδρομο, ανεκτό ως πρώτη διάνοιξη.

Στα πέντε χρόνια από τότε έγιναν διάφορα μικρής έκτασης έργα χωρίς την ολοκλήρωση του έργου. Αυτή την ώρα στο χωριό ανεβαίνουν μικρά αυτοκίνητα Ι.Χ. Πλήρης διαπλάτυνση για να κυκλοφορούν φορτηγά και υπεραστικά λεωφορεία δεν έγινε. Αγιάτρευτος πόνος για τους κατοίκους.

Γι' αυτό, εξοχώτατε Πρόεδρε της Κυβερνήσεως, σας παρακαλούμε θερμά να μεριμνήσετε να δοθεί τέλος στο έργο για την πρόσβαση στον τόπο τους του ορεινού πληθυσμού της Πίνδου μας.

Έτσι θα παύσουν τα βάραινα τριάντα (30) οικογενειών που παραμένουν μονίμως στο κεφαλοχώρι Καλαρρύτες και των 350 οικογενειών Καλαρρυτιωτών που εργάζονται και μένουν στα Ιωάννινα και αδυνατούν να ανεβαίνουν στο χωριό, στους βίους τους.

Ακόμη η ολοκλήρωση του δρόμου θα βοηθήσει τις 6000 (έξι χιλιάδες) Καλαρρυτιώτες που ζουν και εργάζονται στον Ελλαδικό και εξωελλαδικό χώρο, όπου γης, και έχουν καμμό να ανέβουν με τα παιδιά τους στη γενέτειρα.

Βέβαιοι για τις θετικές και γόνιμες ενέργειές σας σας ευχαριστούμε.

Με εξαιρετική τιμή και ευγνωμοσύνη

Ο πρόεδρος
Κ. Μπαρμπούτης

Ο Γεν. Γραμματέας
Σπ. Μουσαφίρης

ΚΑΛΩΣ ΤΟΥΣ

Γράφει ο ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΘΕΟΧΑΡΗΣ
(τ. Λυκειάρχης)

βρυσομάνες, τα ζωντανά, τα πάντα.

Οι λέξεις που μας αγγίζουν την καρδιά, σαν μάνα στοργική, όταν όλοι κοιμούνται στις φλυαρίες των ποικίλων σπουργιτών, είναι αυτές που μιλούν: αλήθεια. Οι άλλες λιβανίζουν τους θάμνους του χρήματος, χωρίς να ξέρουν την αδυναμία της δύναμής τους. Η αλήθεια φωτίζει πραγματικά το πρόσωπο, το μέτωπο. Ανοίγει φως στο πέρας, σμά μας και περπατάμε σταθερά, στεριωμένα, δυναμικά, ανθρώπινα, περήφανα.

Δεν λείπουν και οι περιπτώσεις που αντιμετωπίζουμε ερημιά, σπίτια χωρίς κόσμο και νομίζουμε θα μας φάει ο τόπος μας. Ερωτήματα γεμάτα παράπονο ξεκαμπίζουν: Δεν μας περιμένει κανένας; Δεν υπάρχει άνθρωπος εδώ, ψυχή,

τίποτα; Και πάει να απαντήσει το θρόισμα των φύλλων της σκαμνιάς, αλλά δεν ξέρουμε τη γλώσσα τους. Ένα παράπονο, κόμπος στο λαιμό, πόνος δάκρυ, πίκρα φαρμακώνει το στόμα και πνίγει το λαιμό. Γέμισε νεκρές επιφάνειες η ζωή στις ημέρες μας!

Στο πεζούλι της αυλόπορτας παίρνουμε μια ανάσα. Σ' αυτό βοηθάει και το βουνίσιο αγέρι. Συνερχόμαστε. Το μεγάλο παραδοσιακό κλειδί τρίζει στην κλειδαριά και ανοίγει την πόρτα. Μπαίνουμε στην αυλή των παιδικών μας χρόνων, του πατρικού μας, της ανέμελης ζωής. Στα λιανοκλάδια της σκαμνιάς έχουν συναυλία ένα σμάρι στραγαλιανά. Αυτά μας λένε ανοιχτόκαρδα: «Καλώς τους». Βρίσκουμε τον εαυτό μας.

Κοντά στα χαρούμενα στραγα-

λιανά ένα μυριόστομο: «Καλώς τους» με ανθρώπινη φωνή, γνωστή, προσφιλή, πολυαγαπημένη. Είναι η φωνή του παππού, της γιαγιάς, του πατέρα, της μάνας, των θείων, γενικά των δικών μας απ' τον άλλο κόσμο. Το πήραν είδηση, μας βλέπουν, χαίρονται για την επιστροφή μας στη γενέθλια γη, στα χώματά μας, στα μπάσια της σπιτομάνας κοντά στο τζάκι!

Μια στιγμή, Χριστόφορε, να βάλω το παιδί για ύπνο και μετά πιανόμαστε από δουλειές, λέει η γυναίκα. Η σαρμανίτσα ξεσκονίστηκε και το αγγελούδι στη σκιά της σκαμιάς χαίρονταν έναν ομορφό ύπνο που συνοδεύονταν από ένα διακοπτόμενο παιδικό γέλιο καθώς συνομιλούσε με τα αγγελούδια ή με τους προγόνους του. Αυτό δεν το ξεκαθάρισα.

Σε πολλές αυλές συχνά ακούγεται το καλωσόρισμα: «Καλώς τους» στο κεφαλοχώρι μας: απροσποίητο, ανυπόκριτο, αληθινό!

ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΘΕΟΧΑΡΗΣ

Ο σύγχρονος άνθρωπος με τη μηχανο-επιστημονική ψυχολογία είναι ιδιαίτερα κλειστός στις πνευματικές πραγματικότητες. Κατανοεί τη λειτουργία των μηχανών που έχουν δυνατό αποτέλεσμα.

Επιζητεί μέταλλο, θόρυβο, κρυμμένες και επίβουλες δυνάμεις, εφιαλτικό περιβάλλον, δυσνόητα πηγαιν' έλα, με μια λέξη, μια ζωή ερπετού εν μέσω ασκήμιας και πεζότητας. Σ' έναν τέτοιο κόσμο, ή μάλλον σ' ένα τέτοιο σκηνικό, η Ιστορική και πολιτιστική πραγματικότητα καταλήγει να θεωρείται σαν μια εντελώς πασιφανής αυταπάτη ή σαν πολυτέλεια άξια περιφρόνησης! Σημεία των καιρών.

Η αναμβισβήτητα, και εν πολλοίς άγνωστη, Ιστορική και πολιτιστική πορεία των Καλαρρυτιών, κωμόπολης της Πίνδου του νομού Ιωαννίνων, διατηρεί στις ημέρες μας εναργή συνέχεια. Στο χωριό, στα αστικά κέντρα της χώρας και στην ξενιτιά, όπου γης, οι Καλαρρυτιώτες παρουσιάζουν ζηλευτή προκοπή: στην Τέχνη, τα Γράμματα, την Επιστήμη, το εμπόριο κ.α. Το λέμε αυτό αντικειμενικά, αληθινά, χωρίς σωβινισμούς και τοπικισμούς.

Το κεφαλοκώρι της Πίνδου Καλαρρύτες, πάλαι ποτέ Δήμος, της επαρχίας Δωδώνης του νομού Ιωαννίνων είναι σήμερα έδρα κοινότητας πολυπληθούς. Το χωριό είναι κτισμένο σε υψόμετρο 1280 μέτρων στα απόκρημνα αντερείσματα των δυτικών πλευρών της οροσειράς της Πίνδου.

Συνδέεται και επικοινωνεί με αυτοκινητόδρομο με τα Ιωάννινα, Άρτα και Θεσσαλία. Το οδόστρωμα Ιωαννίνων-Καλαρρυτιών το ήμισυ είναι ασφαλτοστρωμένο και το υπόλοιπο χαματόδρομος.

Τους θερινούς μήνες το χωριό

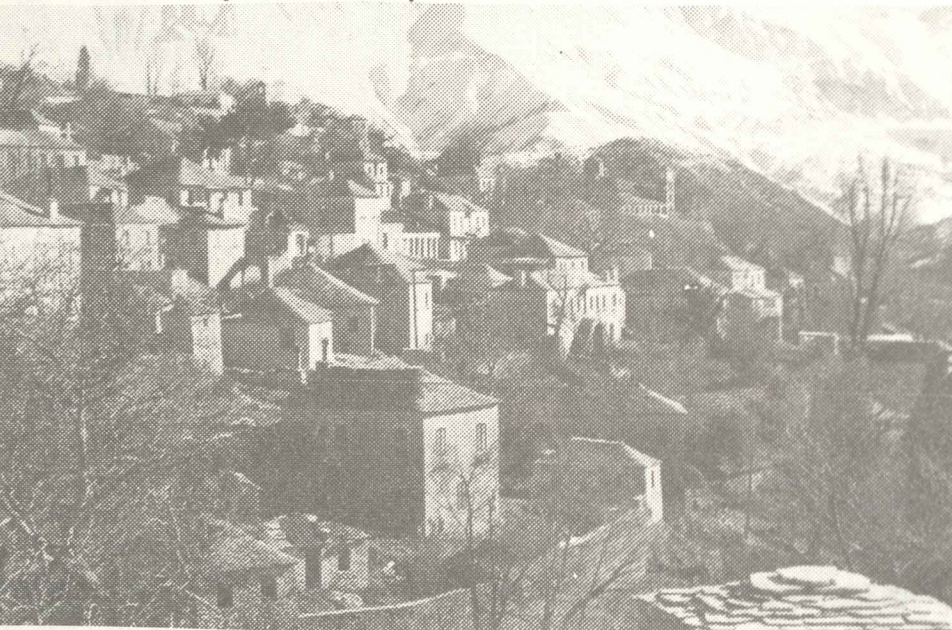
ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

ΚΑΛΑΡΡΥΤΕΣ

Ιστορική και πολιτιστική πορεία

Γράφει ο ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΘΕΟΧΑΡΗΣ (π. Λυκειάρχης)

παρουσιάζει μεγάλη κίνηση. Αυτό το διάστημα ανεβαίνουν από τα χειμαδιά της Θεσσαλίας οι κτηνοτρόφοι με τα ποιμνιά τους και πλείστοι Καλαρρυτιώτες της διασποράς για παραθερισμό. Το υγιεινό κλίμα, τα διαιτητικά νερά, τα κατακάθαρα σπίτια με τα υποδειγματικά νοικοκυριά και η ανθρω-

Αποψη Καλαρρυτιών

πιά, η στάση που ταιριάζει σε αληθινό, σε ψυχικά καλλιεργημένο άνθρωπο, των ξωμάκων συνιστούν άριστες προϋποθέσεις ευφροσύνης και αλησμόνητης παραμονής.

Οι Καλαρρύτες είναι μια από τις αρχαιότερες και ιστορικότερες Ηπειρωτικές κοινότητες. Η αρχή τους ξεπερνά τα όρια της Ιστορίας και χάνεται στην αχλή των προϊστορικών χρόνων. Αυτό μαρτυρούν, δυστυχώς ανεξερεύνητες μέχρι στιγμής αρχαιότητες στα λιβάδια του χωριού (Άβατον). Η έλλειψη κάθε άισησης των «διαστάσεων» της Ιστορικής και πολι-

τιστικής μορφής είναι γεγονός.

Μετά την άλωση της Ηπείρου από τους Ασιάτες Τούρκους (1430) οι Καλαρρύτες, λόγω του απροσίτου εδάφους τους, στις αποτοφωλιές της Πίνδου, κατόρθωσαν να διατηρήσουν την ανεξαρτησία τους μέχρι το 1480. Τότε δέχτηκαν οι κάτοικοι εκου-

και την πατριαρχική δομή τότε οικογενειών μπορούμε να υπολογίσουμε τις χιλιάδες των κατοίκων του χωριού.

Οι βασικές τάσεις της ανθρώπινης φύσης με τις οποίες συνδέονται άρρηκτα οι άνθρωποι, λυγισμοί ή περισσότεροι, είναι οι ασυλίες, η εργασία, το επάγγελμα. Οι κάτοικοι των Καλαρρυτιών στην αρχή ήταν ποιμένες. Τον χειμώνα κατέβαιναν με τα ζωντανά τους στις πεδιάδες της Θεσσαλίας και του Αμβρακικού κόλπου. Ζούσαν από την πώληση των κτηνοτροφικών προϊόντων τους. Αργότερα ασχολήθηκαν με μεγάλη επιτυχία με το εμπόριο οι μη κτηνοτρόφοι.

Το εμπόριο των ακατεργάστων δερμάτων είχε αρκετά προοδεύσει, ώστε αυτά έφταναν τότε μέχρι τη Γαλλία. Ο Καλαρρυτιώτης είναι οξυδερκής, έχει οξεία όραση, οξεία αντίληψη, διορατικότητα. Οι έμποροι σημαντική πρόοδο σημείωσαν και στην κατεργασία των μαλλιών των προβάτων. Η εμπορική των Καλαρρυτιών άρση με την κατασκευή καπνών (κοντρά πανωφόρια με κουκούλα ή κάπα των χωρικών) των ναυτικών που εξελίχθηκε σε σημαντική βιοτεχνία.

Οι Καλαρρυτιώτες τον 17ο αιώνα ίδρυσαν σοβαρούς εμπορικούς οίκους σε πολλές πόλεις της Μεσογείου και ιδίως στη Βενετία, Τερνέστη, Λιβόρνο, Γένοβα, Σαρδινία, Ραγούζα κ.ά. Ολίγοι άνοιξαν εμπορικές σχέσεις με το Βιέννη, την Κωνσταντινούπολη και την Μόσχα.

Η εμπορική κίνηση των Καλαρρυτιών εκείνη την εποχή της άνθησης, της ανάπτυξης, της ακμής συμβάδισε προς την ευρωκρατία των Ευρωπαίων. Τα σπουδαιότερα εμπορεύματα ήταν τα βαμπακία της Μακεδονίας και Θεσσαλίας που έστελναν στην Αυστρία, τα μετάξια της Αγινιάς και του Βόλου, τα δέρματα των λαγών, κουναβιών, άρκτων κ.ά. που έστελναν στο βασίλειο της Νεαπόλεως, όπου ανταλλάσσονταν με χρυσά νήματα, τα καλούμενα κοινώς τριτρία, με τα οποία οι Καλαρρυτιώτες τερπάζονταν.

Συν. στη σελ. 7

Γράφουν για τα δεκάχρονά μας

Αγαπητά «Καλαρρυτιώτικα Νέα»,

Το εξηκοστό φύλλο της περιοδικής σας έκδοσης, που έχετε την καλοσύνη να μου στέλνετε ανελλιπώς (και που το διαβάζω μανιωδώς), σφραγίζει μια πραγματικά ένδοξη δεκαετία καρποφόρας διαδρομής στο πνεύμα της παράδοσης και της ζωής του λαού των Τζουμάρων. Συμβαίνει να παίρνω αρκετά περιοδικά τοπικού ενδιαφέροντος από όλη την Ελλάδα και έχω παρατηρήσει πως εξαντλούν την αποστολή τους συνήθως στην προβολή τοπικών ειδήσεων και δραστηριοτήτων επικαιρικού χαρακτήρα, με παράλληλα αναδρομή στο παρελθόν που, ονομάζοντάς το «παράδοση» το εξωραίζουν μέσα από νοσταλγικούς τόνους.

Τα «Καλαρρυτιώτικα Νέα» (Κ.Ν.) τα ξεχώρισα από την αρχή γιατί, χωρίς να αγνοήσουν την πολύσημη τοπική κληρονομιά μας, επιχείρησαν και πέτυχαν μίαν υπέρβαση σε όλες τις διαστάσεις του χώρου και τους χρόνους: από το «εδώ και το εμείς» στο «αλλού και στους άλλους», από το «εδώ και τώρα» στο «αλλού και το άλλοτε», από το σήμερα στο αύριο και από το παρόν στο διαχρονικό, από την επιφάνεια στο βάθος, από την εφημερίδα γραφική στην αφυπνίζουσα ένταση και την ανάταση του πνεύματος και της ψυχής.

Είναι γι' αυτό που δικαιούσθε σήμερα να καυχήσετε ότι «... δεν σταθήκατε στο εξωτερικό μέρος, τη φαινομενικότητα, αλλά προχωρήσατε στις βιωματικές καταστάσεις του λαού μας, στον όμορφο κόσμο των διαχρονικών ηθικών αξιών» (Ι. Θεοχάρης, τ. 60).

Είναι γι' αυτό που χώρεσαν συνταιριασμένα στις σελίδες τους τη σφύζουσα επικαιρότητα με την προοπτική των σύγχρονων κατακτήσεων, η λαογραφική γοητεία με την ιστορική συνείδηση (και αυτοσυνείδηση), το λογοτεχνικό χρονογράφημα με το ιστορικό χρονικό, η δημοτική μας μούσα με τα ωραιότερα και υψηλότερα αποκτήματα της νέας ελληνικής λογοτεχνίας - από τον «ασημένιον αργαλειό και τ' ασημένιο χτένι» στα ηλεκτρονικά δίκτυα, για να σταθώ συμβολικά σ' αυτά και μόνο.

Όντως, νοιώθει κανείς πως τα Κ.Ν. δεν «φέρνουν» απλώς πίσω στις ρίζες μας τα σκορπισμένα και αλλοτριωμένα παιδιά τους δεν τα παραμυθιάζουν, τα προβληματίζουν, τα προάγουν, τα υψώνουν, τα διαπαιδαγωγούν. Διοχετεύουν πολιτισμό. Ιδού το στίγμα τους.

Κάποτε, όταν πρωτοπήρα τα Κ.Ν., σας έγραφα εκφράζοντας τους δισταγμούς μου για το τόλμημά σας αυτό και ιδιαίτερα για την

παρουσίαση αυτούσιων συνθέσεων από τη μοντέρνα ποίηση σε ένα αναγνωστικό κοινό που ζητάει κοινά πράγματα για τον τόπο του. Σήμερα δεν έχω άλλο να σας πω και να ευχηθώ σε όλους σας που μοχθείτε για την εμφάνιση αυτού του μέσου επικοινωνίας -και ιδιαίτερα στον αγαπητό φίλο Ι. Θεοχάρη, που φαίνεται να είναι η ψυχή του- παρά να συνεχίσετε με τον ίδιο ζήλο, το ίδιο ήθος και το ίδιο όραμα να πορεύεστε και στην επόμενη δεκαετία προς τον 21ο αιώνα. Σας συχαίρω και σας ευχαριστώ.

Με αγάπη και εκτίμηση

Αντώνης Μπενέκος

Επίτιμος Σύμβουλος του Παιδαγ. Ινστιτούτου

* * *

Αθήνα 8 Ιανουαρίου 1996

Αγαπητέ κύριε Θεοχάρη

Μαζί με τις ευχές μου για τον καινούριο χρόνο, θέλω να σας ευχαριστήσω για τα Καλαρρυτιώτικα Νέα, που έχετε την καλοσύνη να μου στέλνετε.

Στα δέκα χρόνια που κυκλοφορούν είναι, πιστεύω, παράδειγμα πνευματικού αγώνα για το καλύτερο. Δεν είναι μόνο ότι μεταδίδουν κάτι από τον ολοκάθαρο αέρα του βουνού και προβάλλουν τους θεσμούς με την ζωντανή παράδοση. Πέρα από αυτά υπάρχει στα Καλαρρυτιώτικα Νέα ένας ενθουσιασμός, ένα πείσμα ζωής, μια διάχυτη αισιοδοξία, στοιχεία που ποτέ άλλοτε στην μακρά ιστορία μας δεν τα είχε τόσο πολύ ανάγκη η Ελλάδα.

Σας συχαίρω εσάς προσωπικά καθώς και τους συνεργάτες σας και εύχομαι δύναμη και πίστη στον πνευματικό αγώνα.

Καλή χρονιά!

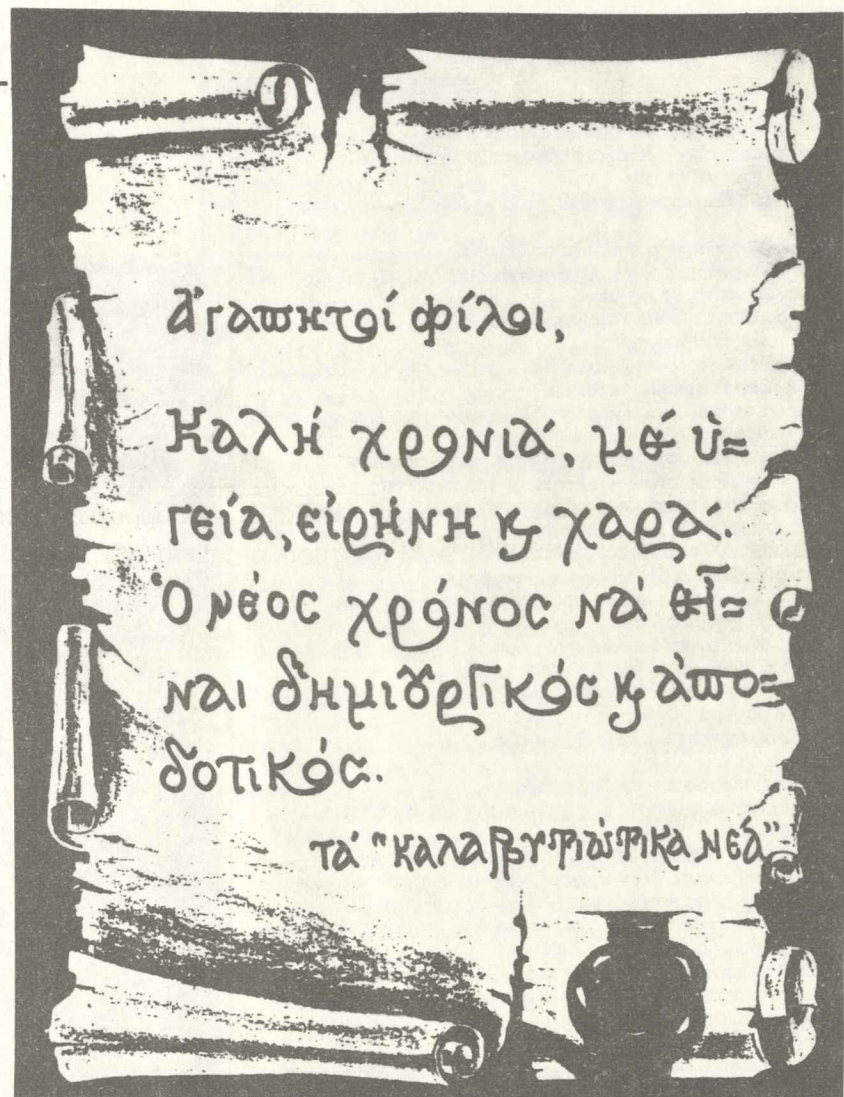
Φιλικά

Γαλατεία Σαραντή

Συγγραφέας

* * *

Αγαπητέ μου φίλε και εκλεκτέ Συνάδελφε τα επαρχιακά έντυπα, συνήθως «μικρόβια», φαντάζουν, όταν δεν έχουν τον αφοσιωμένο

τους φροντιστή και «φυτοκόμον».

Η έγκριτη πια και γνωστότατη εφημερίδα σας «Καλαρρυτιώτικα Νέα», όχι μόνο αποδεικνύεται μακρόβια, μα και ξεχωριστή θέση έχει καταλάβει ήδη μεταξύ των εφημερίδων της ελληνικής υπαίθρου. Αυτό μπορεί να οφείλεται στα ισχυρά ζώπυρα των απανταχού τέκνων του έμπορου χωριού σας, αλλά πρέπει να έχει σχέση και με την αγάπη και το ζήλο προς τη σύγχρονη και ζωντανή λογοτεχνία του τόπου μας, που δείχνει με γνώση και σύνεση πολλή. Δεν λέω πόσα οφείλει στην ελλογμοσύνη σας, όμως, οι πολυπληθείς αναγνώστες της εφημερίδας το γνωρίζουν. Συχαίροντας εγκάρδια για την πρώτη δεκαετία, εύχομαι απρόσκοπτη έκδοση κι επιτυχίες πολλές και στην δεύτερη δεκαετία της ζωής της.

Ερρωσθε! Με τιμή και αγάπη

Π.Β. Πάσχος

Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών

* * *

Κύριον

Ιωάννη Θεοχάρη

Τ. Λυκειάρχην

Δωδώνη 21

Ιωάννινα

Αγαπητέ κύριε Θεοχάρη

Εύχομαι στα «Καλαρρυτιώτικα Νέα» να

συνεχίσουν για πολλές δεκαετίες να ενημερώνουν, να μορφώνουν και να «παιδεύουν» τους

Συν. στη σελ. 6

ΠΟΙΗΣΗ

ΣΑΡΑΝΤΟΥ ΠΑΥΛΕΑ

Κατανόηση

«... Μιάν αγριόπατα αγάπια / που έπαιζε
με τα μικρά της / Κι όλο φοβόμουν μην την /
πάρει βόλι κυνηγού.
Από τα «Γεωμετρικά πουλιά» Ρωζάνη Παυλέα

(Ομορφιά η πρώτη ποιότητα του Θεού).
Σε κάθε ακτίνα του ήλιου μνημονεύσαν
σε κάθε κελίδα πουλιού.
Χαϊδέυαμε το δέντρο και μας αισθανόταν
και το αισθανόμασταν
μιας χάρις το ερωτικό του μοιρομύρισμα
όλα ήταν διηλώσεις του Θεού.
Για να φτάναμε στην κορυφή δεν άρμοζε να μας απογοήτευε
το τραχύ μονοπάτι που εύκολα χανόταν
και με την ισχυρότητα της αλήθειας ξαναβρισκόταν.
Το σκοτάδι δε σήμαινε τον φωτός την απουσία
ούτε ο θάνατος σήμαινε την έλλειψη ζωής
μάλλον σήμαινε πιο σκέραση ζωής.
Α τ' καλά ν' ακολουθούσαμε το Θεό
και την αλήθεια μέσα μας και γύρω μας,
όπως οι μέλισσες ακολουθούσαν τη βασιλισσά τους
στη μετανάστευσή τους,
ίδιος στον ουρανό κρεμάμενος ώριμος λαμπρός βότρυς
γιατί κι εμείς με το θάνατο μεταναστεύουμε
κι εδώ κι εκεί καλύτερα ζούσαμε.
Όλοι μας μια συνέλιψη του Θεού,
ένος αδιαίρετος και διαρκής αυτούς.

Δεν γεννιόμασταν και δεν πεθαίναμε,
γιατί μέσα μας υπήρχε η ψυχή κι αγέννητη κι αθάνατη,
ίδιος Θεός
απλά εμείς ονειρευνόμασταν ότι ζούσαμε γελόντας,
πότε κλαίγοντας, όταν σμίγαμε, όταν χαριζόμασταν.
Το μεγαλύτερο κατόρθωμα το τελειότερο θα ήταν,
αν κατορθώναμε μια μέρα να σπάσαμε ολόκληρη την ιστορική
του φόβου δόμηση με μια διδύχη
μιας παγκόσμιας αγάπης την κατανόηση,
για να μην υπήρχε ούτε ένας φοβισμένος ή πεινασμένος
άνθρωπος στον πλανήτη μας,
πολύ περισσότερο ούτε ένα πληγωμένο,
τραυμαμένο ή πεινασμένο παιδί.
Φρουρός εντός μας ο Θεός με της ψυχής το αιώνιο κέρνι
δε χρειάζαταν κανένα φως φαναριού ο ταξιδιώτης
που όταν νύκτωρε ευγνωμονούσε του σκύλου το γαύγισμα,
ενός κατοικημένου τόπου την καλή του ειδοποίηση.

Ύμνος της φύσης

«... Μην τρέχετε όλοι, είμαι/
πληγωμένη κι αδύναμη να σας φτάσω».
Από τα «Γεωμετρικά πουλιά» Ρωζάνη Παυλέα

Σα να 'ταν η ζωή μας ενός παιχνιδιού μια εικόνα
κάποτε θα ξυπνούσαμε,
θα μας μεταμόρφωνε μια θαυμασία φυσική μεταμόρφωση,
(Ιδού το άθος της κερασάς)
έγινε ένα γελαστό γλυκό κεράσι).
Δεν ήταν η ζωή και ο θάνατος δύο παρά ένα,
γιατί μια γέφυρα τα έσμιγε κι εμείς σαν μέσα σ' όνειρο
καθώς ένα ποτάμι κυλούσαμε με τις δύο του όχθες.
Α πόσο ευθύς ήταν τον μελισσιών ο βόμβος γεμάτος ήλιο.
Πόσο χαρούμενα κούρευαν τ' άστρα.
Κι η κάθε μας ίνα του σώματος καταγόταν από των άστρων
τη μουσική προσβριότητα.
Στίγα μας είκαμε το Άπειρον ουρανό.
Εδώ είχαμε έτσι σαν αντικείμενα,
σαν πλά που αποκρινόταν στον ήχο της.

Συνεχώς προσθέτουμε θάνατο, προσθέτουμε ζωή,
όπως προσθέτουμε ξερό κάπνο και το ανάβουμε,
όπως η βροχή πρόσθετε στο ρυάκι το τραγούδι του πιο ζωηρό-
τερο.

Καταγόμασταν από το Θεό και της θάλασσας το ιερό θαύμα
(Το ήλιο ήταν πολύ περιοριστικό, μα το ταξίδι μας απελευθε-
ρωνε).
Πάντοτε άλλους η ζωή μας εμφάνιζε και ποτέ ίδιους.
Δεν υπήρχε πουθενά αρχή, πουθενά δεν υπήρχε τέλος.
Κι η πανέξυπνη αλεπού περνούσε το σφρισμένο ρυάκι της
προσεκτικά και μόνο η φρουσιωμένη της ουρά βρεκόταν.

(Ζεστά μας έδινε της εμπιστοσύνης η δύναμη).

Τι να ρωτούσαμε τους χαϊμαρούς και τα ποτάμια;
Τι να τους ρωτούσαμε,
αφού θα μας αποκρινόταν ότι η θάλασσα τους φώναζε;
Αν να 'χαμε τη χαρά να βλίσσουμε τον ήλιο τραγουδώντας!
Α να 'χαμε την ελευθερία και την ειλικρίνεια
που είχαν των πουλιών και των αγριμιών τα μάτια!
Αν ν' ανασάναμε σε κάθε μας ανάσα
την ίδια την ανάσα του Θεού
φυσικά έτσι όπως την ανάσασε ένα δέντρο!
Τέκνα τ' ουρανού είχαταν,
τέκνα της Ήφαρης, γι' αυτό απέραντοι.
Ο γλυκός ήλιος είχε την ασχολία της ημέρας,
και το φεγγάρι την καλή του ασχολία της νύκτας.
Κι ο θάνατος όπως η ζωή άρμοζε να 'ταν κι ήταν μια γλυκιά
του Θεού οπώρα.
Όλα είχαν μέσα τους αθάνατο το Θεό.
Το φάρι ήθελε το νερό και το νερό ήθελε το φάρι.
Πως να μετρούσαμε των ημερών μας την άνεση;
Πως να φοβόμασταν ένα θάνατο σκεπτόμενο
σε μια ζωή δανειζόμενοι;

Ο θάνατος και η ζωή ένα νόμισμα ακέραιο.
Δεν γινόταν ποτέ η χρήση του μισού, αλλά ολόκληρη.
Μέσα μας ο Θεός οικοδομεί και τον αγνούσαμε.
Τον ακούγαμε μόνον όταν αδειάζαμε απ' όλων
των πολλών μας επιθυμιών
και των άπληστων ανοσιτών μας

Συν. στη σελ. 5

Στον τόπο μας με τους ανθρώπους μας ΤΟ ΚΟΨΙΜΟ ΤΗΣ ΠΙΤΑΣ

Ο πατριωτικός Σύνδεσμος Καλαρρυτών Ιωαννίνων: «Η ΠΙΝΔΟΣ» κάθε Γενάρη ανεβαίνει στο χωριό για το κόψιμο της πίτας. Εφέτος Σάββατο 20 Ιανουαρίου ο πρόεδρος κ. Κ. Μπαρμπούτης τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και περίπου 50 συμπατριώτες μας που εργάζονται στα Γιάννινα ανέβηκαν στο χωριό για την κοπή της βασιλόπιτας. Αυτό γίνεται κάθε χρόνο και η καλή συνήθεια έγινε θεσμός, παράδοση, αντάμωση πατριωτική.

Το βράδυ 20 του πρώτου μήνα του 1996 όλοι οι ανωτέρω και οι μόνιμοι κάτοικοι του χωριού στο καφενείο του χωριού έστησαν παραδοσιακό γλέντι με γνήσια δημοτικά τραγούδια και πατροπαράδοτους χορούς και πολύ κέφι.

Την επομένη την Κυριακή έγινε εκκλησιασμός στον Αϊ Νικόλα όπου όλοι παρακολούθησαν με ψυχική ανάταση τη Θεία Λειτουργία.

Όλες οι εκδηλώσεις του Συνδέσμου μας γίνονται με εκκλησιασμό. Πάντοτε κοντά στην μοναδική μας Ορθοδοξία, κοντά στο Θεό.

Της έντεκα η ώρα το πρωί, μετά τη θεία λειτουργία πραγματοποιήθηκε σε εορταστική

Χιονισμένο δέντρο

ατμόσφαιρα πηγαίας χαράς η κοπή της πίτας. Το νόμισμα έπεσε στον Τ. Γραμματέα της κοινότητας Καλαρρυτών κ. Κώστα Κωστή. Χρόνια πολλά, καλή χρονιά.

Ποιός είναι αυτός γιαγιά;

Ο Παναγιώτης, άριστος μαθητής έχει πολλά ενδιαφέροντα. Απαντήσεις στα ερωτήματά του παρέχουν: οι γονείς, οι φίλοι, ο Δάσκαλος, τα βιβλία αλλά περισσότερο απ' όλους η γιαγιά του, η συνετή, η σεβάσμια, θεία - Νάσαινα, το ρώτημα του χωριού.

- Ποιός είναι αυτός γιαγιά; ρωτά το παιδί.
- Μια στιγμή, Παναγιώτη, να βρω τα γυαλιά μου.

Τον Παναγιώτη η τέτα-Νάσαινα, το πρώτο εγγόνι της το αγαπούσε ιδιαίτερα. Είχε το όνομα του άντρα της, του παππού και του προσπάππου. Πέρα απ' το όνομα είχε τη φυσιογνωμία και τις αρετές τους. Η γιαγιά του ξεχώριζε διακριτικά το παιδί ανάμεσα στα πολλά αδέρφια του: Γώργο, Μακρίνα, Παύλο, Φωτεινή, Αλέξανδρο, Κώστα και Μαρία, χωρίς να το λείει φανερά, κρυφό μυστικό.

- Παναγιώτη, ακούγεται η νοηματισμένη φωνή της γιαγιάς, αυτός είναι ο προσπάππος σου ο Παναγιώτης Αναγνώστης. Άριστος χρυσόχορος τεχνίτης. Τα χέρια του έβγαζαν αγγέλους. Ιδιαίτερη συγκίνηση και προτίμηση είχε να ζωντανεύει στο ασημί ηρωικές μορφές του 21 π.χ. τον Μάρκο Μπότσαρη, τον Παπαφλέσσα, τη Τζαβελαίνα και πολλούς αγωνιστές του έθνους.

Ο Παναγιώτης άκουγε με πολύ προσοχή τη γιαγιά και με δικαιολογημένη συγκίνηση. Μετακινήθηκε λίγο προς το παράθυρο για να δει με περισσότερο φως τη φωτογραφία, να χαρεί, να ζηήσει περιήφανα. Στο φως κάτι σάλεψε μέσα του, σαν στα φύλλα του πλάτανου όταν τα χαϊδεύει το πρωινό αγέρι.

Η μητέρα

Η μητέρα μου ήταν δραστήριο άτομο, άνθρωπος ζωντανός, με ψυχή. Μας θρήκαν πολλά πράγματα να πάνδεια, αλλά το χαρμόγελο δεν έσβησε απ' το χέιλι της. Πίστευε στο Θεό και στη δουλειά.

Αυτή η δυναμική εικόνα μου έχει χαραχθεί βαθιά στην καρδιά μου και τη θυμάμαι πάντα νέα, δραστήρια, εργατική, δημιουργική.

Ο τρόπος που ακουμπούσε στον πέτρινο τοίχο της αυλής, η γεμάτη χάρη κλίση του σεβάσμιου κεφαλιού της, το νοικοκυριό της ύψος της πάνω στο κέντημά της με έκανε ευτυχισμένο, καλότυχο, χαρούμενο απ' τη ζωή μου.

Τα χέρια της, τα χρυσά της χέρια που πρώτο φροντίδα τους το πρωί ήταν να ανάβουν το καντήλι στο εικόνισμα και μετά να κάνουν σταυρό της έγραψαν την προσωπική της ιστορία. Απ' αυτά τα χέρια βγήκαν τα υφαντά του αργαλειού της, τα κεντήματά της, τα εργώδη ρά της, τα πλεκτά της, η πάστα του σπιτιού μας, ο χαρακτήρας μας!

Στα μεγάλα ξεσπάσματα της καρδιάς της συνόδευε τα δημιουργήματά της ιδίως τα κέντημα με ήρεμο τραγούδι και δάκρυα.

- Μητέρα κλαίς;
- Όχι, παιδί μου, πως σου φάνηκε. Δάκρυα το μάτι, κάποια σκόνη...

Ποτέ μα ποτέ, δεν ήθελε να μας στενοχωρεί. Τί ωφελούν τα λόγια; Ένα μόνο θα παύσει. Τί ωφελούν τα λόγια; Ένα μόνο θα παύσει την ψυχή της, είναι ζωντανή στη μνήμη μου, νέα, ωραία, δυναμική και χρυσή ρα.

Το καλό βιβλίο

Το βιβλίο, όχι κάθε βιβλίο, αλλά το πραγματικά καλό βιβλίο, υπάρχει και είναι ένα παράθυρο στον κόσμο και ένα παράθυρο στον εαυτό μας. Το πρώτο κάπως το γνωρίζουμε. Το δεύτερο δεν το ψάχνουμε.

Το βιβλίο, σίγουρα είναι πηγή μόρφωσης, πνευματικής και ηθικής καλλιέργειας. Στον καιρό μας πασχίζουμε την πνευματική καλλιέργεια και αδιαφορούμε για τη δεύτερη. Αποτέλεσμα, έγινε η ζωή μας ζούγκλα! Το καλό βιβλίο: διαφωτίζει, καθοδηγεί, διδάσκει, οικοδομεί, δημιουργικούς και ενάρετους ανθρώπους. Έρχεται φυσικά το ερώτημα: Ποιό είναι το καλό βιβλίο; Αυτό που μας κάνει ενάρετους μας καλλιεργεί τις ηθικές αρετές, μας κάνει χρηστούς, εργατικούς, τίμιους. Και κοντά στη διαμόρφωση του χαρακτήρα, της ιδιαίτερης υφής του είναι μας, της ιδιοσυγκρασίας μας μας προσφέρει χρήσιμες γνώσεις για τη δουλειά, για τον βιοπορισμό μας.

Το θέμα βιβλίο είναι τεράστιο. Θίξαμε ελάχιστα τη διπλή όραση που προσφέρει

Βιβλία

το βιβλίο προς τον κόσμο της ουσίας. Δυστυχώς στις ημέρες μας η εξωτερική διάσταση του κόσμου μας τραβάει, μας απασχολεί. Η εσωτερική ύπαρξη στον καιρό μας είναι μια χαμένη γη ένας μυθικός παράδεισος άγνωστος, ίσως ανύπαρκτος για όσους έχασαν την εσωτερική τους όραση, τα «μάτια της ψυχής».

Ο Ξένος

Ο περαστικός, ο ξένος, ο άγνωστος, ο φιλοξενούμενος πάντοτε, θα έλεγα συχνά, διαβάζει απ' το κεφαλοχώρι μας Καθαρρύτες. Η φιλοξενία των χωριανών μας είναι παροιμιώδης. Τα πατροπαράδοτα ήθη και έθιμα, ο γνήσιος ορεινός χαρακτήρας αποπνέουν τη δικαιολογημένη συστολή των φιλοξενουμένων και χωρίς ανασφάλειες και περιορισμούς δείχνουν το ανθρώπινο πρόσωπό τους.

- Από το χωριό Καθαρρύτες, τον ήθαί ποτέ Δήμο Καθαρρυτών είστε;
- Γένιμα και θρέμμα.
- Αρχοντοχώρι, ποητισμός, υπέροχος κόσμος, φιλοξενία, ανθρωπιά.
- Έχετε ανέβη στο χωριό μας;
- Τελευταία. Είχα ακούσει πολλά,

είχα διαβάσει λίγα, ήθελα να δω από κοντά το ζωντανό μύθο, τη μεγάλη πραγματικότητα. Οι παλιοί Καθαρρυτίτες σας άφησαν ένα κεφαλοχώρι, με ιστορία, με πολιτισμό, με περηφάνεια! Έχετε μεγάλες ευθύνες να το κρατήσετε και να συνεχίσετε την προκοπή του. Στις άμεσες προτεραιότητές σας είναι η διαπλάτυνση του δρόμου Ιωαννίνων-Καθαρρυτών, όπου παρουσιάζεται πρόβλημα, η ασφαλοστρωσή του και η δρομολόγηση υπεραστικής συγκοινωνίας. Είναι κρίμα, είναι αμαρτία, ένα τόσο όμορφο κεφαλοχώρι να μη διαθέτει ασφαλτοστρωμένο δρόμο. Έχετε δίκιο, σωστά τα λέτε, είπα, στον ξένο.

Ο ΚΑΛΑΡΡΥΤΙΩΤΗΣ

ΠΟΙΗΣΗ

Συν. από τη σελ. 4

το σκοτεινό θόρυβο.

Μας φώναζε ο Θεός, κτυπούσε την πόρτα της καρδιάς μας κι απουσίαζε, πολύ στην εποχή μας αυτή μακριά του απουσίαζε. Ερχόμασταν και φεύγαμε απλά και φυσικά, όπως ένα πουλί τραγουδούσε τον ήλιο την ημέρα κι όταν βροδιάζαμε και ναυκιωνόταν γυρίζοντας στη φωλιά του γεμάτο ευγνωμοσύνη ανεκρινόταν το αθέατο φως το ράμφος του διπλώνοντας μέσα στα φτερά του.

Συμπαντική μουσική

«Ο δίκαιος δρόμος / είναι στενός / Τον ραίνουν άνθη μυριάς / Ο δίκαιος δρόμος μας / έχει το μέλι της πίκρας / Έχει την ανάσα της θύελλας / Και τη λάμψη του αποσπερίτη.» «Η Αλήθεια» Από τα «Παραλείποντα» από την «Άλλη όψη» Ρωζάνη Παυλέα

Το φέμα τροφοδοτούσε διαρκώς το φόβο. Κλεινόμασταν έτσι έξω από την αλήθεια μέσα στη φυλακή μας. Πως ν' ανοιγόμασταν από το ένα άπειρο στο άλλο; Πως να αισθανόμασταν τη συμπαντική μουσική των ήλων και των μυριάδων άστρων και αστεριών; Με τη χρυσή λύρα και το τραγούδι του Ορφέα ο Τάνταλος δεν ξεκινούσε τη δίψα του και το φευγαλέο μπροστά του το νερό το απήλασσε στα κελιά του; Αχ με τη μουσική του Ορφέα το νεράκι του Τιπού δεν άφηνε το σκυτάκι, δεν έπαινε να το τρυπούσε και να το δάγκωνε; Και ο τροχός του Ιξίωνα όπου πάνω του δεμένος περιστρεφόταν δε σταματούσε κι σπύκαζε; Ακόμη κι ο Σίσυφος ημερούσε και καθόταν πάνω στο παντοπνί του βράχο κι δεν ανηφόριζε και καταφύριζε ακατάπαστα όπως πριν μαζί του. Με τη μουσική του τα δέντρα έβγαιναν από τις ρίζες τους και προς τη διεύθυνση του Ορφέα περπατούσαν. Κοντά του έρχονταν και ρίζανε η φιλήρα η λεπτότατη και κομψή κοντά του ρίζανε η βελανιδιά και το έλατο με την πολλή του τη σκληρότητα. Κοντά στον Ορφέα και την αρμονία του έρχονταν και ρίζανε καλά ρίζωνε και η καλή μέλια χρήσιμη για των πολεμιστών τ' αντριάμενα δόρατα και το πλάτανι το δροσερό κι εκείνο κοντά στη μουσική του Ορφέα ρίζωνε, καλά ρίζωνε κι έρχονταν, έρχονταν περπατώντας και το σφεντάκι με τα πολλά του χρώματα κι εκείνο κοντά στην αρμονία του Ορφέα ρίζωνε κι η φιλήρα πιά κι ο πολυπόλεμος κισσός κι η κοιμωριά κατέβαινε και στόλιζε το λόφο όπου έπαιζε τη λύρα τού ο καλός μας ο πικραμένος για την Ευρωδίκη του Ορφέως με το κόκκινο της το χρώμα. Κι οι τρομερές Ερινιές αδάκρυτες έπιθαν δακρύζοντας τα δάκρυα στα σκοτεινά τους μάτια. Κι εμείς μακριά από το Θεό από την ομορφιά και την ελευθερία σπκόνμας τους ανθρώπους τη νύκτα από τα κρεβάτια τους και τους κλείναμε σε στρατόπεδο για πάντα ασφαλώντας τους τη γλυκιά σκληρότητα των γυναικών τους. Δεν ήταν λοιπόν ο Θεός αγάπη, ο Θεός μουσική και ομορφιά και αλήθεια και προ πάντων ελευθερία δεν ήταν;

Ο πάππος του Θεού

«Μια νύκτα μικρή τόσο θα / να χωράει σ' ένα σπιτόκοιτο / θα φύγα / Χωρίς αλυσίδες κλωνιστικές / Θα πάρε' τα βουνά να μαζέδω παπαρούνες / Θα πάρε' τις θάλασσες να μαζέδω κοκίλια...» Από τα «Γεωμετρικά πουλιά» Ρωζάνη Παυλέα

Υπήρχαμε πριν από τη γέννησή υπήρχαμε και μετά το θάνατο. Αδειάζαμε από το γνό μας το άπληστο και γεμάτο Θεό. Ο κόσμος όλος τα σύμπαντα όλα μια πανήγυρη, μια γιορτή κι εμείς συμπαντιστές, συγκορευτές οφείλαμε να περπατάμε ενεργά φιλοθεάμονες. Τα δέντρα την αλλαγή των εποχών τους δέχονταν και τραγουδούσαν. Κι ο πόνος έκανε πιο ζωηρή τη χαρά. Προσφωνού και παντοπνί αλλάζαμε αμφιέσεις. Μέσα στην αγάπη εμπιστοσύνη χαρούμασταν την εμπιστοσύνη στο κέρνι του Θεού αφηνιόμενοι, όπως ένα παιδί μικρό στο χέρι της μητέρας του. (Υπήρχαμε πριν από τη σπορά των σπυριών, πριν από το φωσφορίζομενο στη θάλασσα κολύμβημα των ψαριών). Το στεγνό βρύο σε μια σχισμή του βράχου τη φωλιά του πουλιού τρυφεράνε. Το λιντόρι είχε πολύ ελαστικό της ορμής του το ελατήριο με της χαίτης του την υπερπρόσβαση. Το αγριονούρονο τον αερό του ρύγχους του παρουσίαζε, ενώ η τίγρη διακρινόταν για των δοντιών της την κοφτερή μαχαίρα. (Το φίδι στην ξανθή θυμωιά του στακούδι).

ΣΑΡΑΝΤΟΣ ΠΑΥΛΕΑΣ
«ΣΥΜΠΑΝΤΙΚΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ»
Θεσσαλονίκη 1995

Γράφουν για τα δεκάχρονά μας

Συν. από τη σελ. 3

αναγνώστες και να στέλνουν και σε μας που ζούμε στην αποπνικτική Αθήνα λίγη φρεσκάδα και δροσιά από την πανέμορφη Ηπειρο. Σε σας προσωπι-

Αγαπητέ κύριε Θεοχάρη
σας χαιρετώ
Εδώ και αρκετά χρόνια
μου στέλνετε την πολιτι-
στική σας εφημερίδα, που,

ων της Ηπείρου και όπου
της. Σας ευχαριστώ γιατί
με βοηθήσατε να γίνω κοι-
νωνός της προσπάθειάς
σας και της προσπάθειας
όλων όσων υπηρετούν
τους σκοπούς των
Καλαρρυτιώτικων
Νέων. Μια προ-
στάθεια πρωτοπό-
ρα και δημιουργική,
επειδή ακριβώς
υπερέβη το ΕΓΩ
(τους Καλαρρυτίτες,
εννώνω) και έγινε
ΕΜΕΙΣ (Ελλάδα).

Πιστεύω πως
μέσα σ' αυτά τα
δέκα χρόνια φτιά-
ξατε σεις και οι
συνεργάτες σας
μια υποδειγματική
έπαλη Ελληνικό-
τητας και Θρη-
σκευτικότητας και
είσαστε άξιοι συγ-
χαρητηρίων, επει-
δή ακριβώς ξεφύ-
γατε από τις παγι-
δες και τις σειρή-
νες του τοπικι-

Ανήφορος

κά εύχομαι κουράγιο και
δύναμη να να συνεχίσετε
τον αξιόπαινο αγώνα σας.

Με αγάπη
Λίτσα Ψαραύτη
Συγγραφέας

* * *

«ΚΑΛΑΡΡΥΤΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ» ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

εκδότης: ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ
ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ «Η ΠΙΝΔΟΣ»
ΛΑΜΠΟΒΙΤΣΑΛΗ 3 - ΤΗΛ: 37440 - ΓΙΑΝΝΙΝΑ

Συντάσσεται από επιτροπή
Πληροφορίες - Επιμέλεια Εκδόσεως - Συνδρομές - Εμβάσματα
κ. Θεόδωρος Μπαργιάννης

Τέμα Στρ. Παπάγου - ΙΩΑΝΝΙΝΑ 45445 - Τηλ. (0651) 25.561

Τα έξοδα εκτύπωσης και διακίνησης
της εφημερίδας, καλύπτονται από τις προαιρετικές
εισφορές μελών και φίλων μας

ΜΟΝΤΑΖ - ΕΚΤΥΠΩΣΗ
Π. ΜΠΟΥΡΗΣ - Π. ΣΤΡΑΤΟΣ Ο.Ε
Στοά Ορφεία - Ιωάννινα
Τηλ.: 77433 - 25634 - FAX: 77871

ειλικρινά, ξεπερνάει κατά
πολύ τους στόχους μιας
εφημερίδας χωριού και
γίνεται πανελλήνια
έκφραση Ελληνικότητας
και όλων εκείνων των
μεγάλων αξιών των Ελλή-

Εύχομαι σ' όλους σας
κουράγιο και έμπνευση -
γιατί, έμπνευση χρειάζεται
σ' αυτό το λαό - να συνεχί-
σετε το σπουδαίο έργο.

Με ιδιαίτερη εκτίμηση
Αντώνης Δελώνης
Εκπαιδευτικός - Συγ-
γραφέας
Αθήνα, 29.2.1996

* * *

Αγαπητέ φίλε κ. Θεο-
χάρη

Εγκάρδιες ευχές για τα
δεκάχρονα της τόσο
γεμάτης από Παράδοση

και Ελλάδα εφημερίδας
σας «Καλαρρυτιώτικα
Νέα». Όταν «περιπλανιέ-
μαι» στις σελίδες της ανα-
σαίνω διψασμένα καθάρων
αγέρα από την Πίνδο. (Αχ
και πόσο ανάγκη έχουμε
εμείς οι έγκλειστοι της
πόλεως, από αυτόν τον
αγέρα.

Να είσθε βλοημένος

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΣΤΕΓΗ
ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΩΝ
Ζυγομάλλη 16 - τηλ. 27285

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 45332

Προκήρυξη Πανελλήνιου Διαγωνισμού Διηγήματος

Η Ηπειρωτική Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών προκηρύσσει
Δεύτερο Πανελλήνιο Λογοτεχνικό Διαγωνισμό Διηγήματος στη
μνήμη του αειμνήστου προέδρου της λογοτεχνικής και διευθυντή
της Ηπειρωτικής Στέγης, Δημοσθένη Γ. Κόκκινου. Αθλοδοτεί η
σύζυγός του κ. Ιωάννα Κόκκινου.

Οροι του διαγωνισμού συγγραφής διηγήματος: Θέμα ελεύθε-
ρο. Το κείμενο πρέπει να είναι ανέκδοτο, δακτυλογραφημένο και
εκτάσεως όχι μεγαλύτερης των δέκα σελίδων. Να ταχυδρομηθεί
σε τρία αντίτυπα με συστημένη επιστολή στη διεύθυνση: Ηπειρω-
τική Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών Ζυγομάλλη 16, Ιωάννινα
45332. Το κείμενο να φέρει ψευδώνυμο. Το πραγματικό όνομα
του συγγραφέα, το τηλέφωνο και η διεύθυνσή του θα τοποθετη-
θούν σε ξεχωριστό σφραγισμένο φάκελλο, ο οποίος θα σταλεί
συνημμένα με το κείμενο. Κάθε συγγραφέας συμμετέχει με ένα
διήγημα. Τελευταία ημερομηνία αποστολής από το ταχυδρομείο
(με συστημένη επιστολή) ορίζεται η 29/6/1996.

Θα απονεμηθούν τρία βραβεία: Α' βραβείο 30.000 δρχ., Β'
βραβείο 20.000 δρχ. και Γ' βραβείο 10.000 δρχ. Τα αποτελέσματα
θα ανακοινωθούν διά του τύπου, οι δε βραβευθέντες θα ενημε-
ρωθούν με συστημένη επιστολή. Η απονομή των βραβείων θα
γίνει σε ειδική εκδήλωση της Ηπειρωτικής Στέγης, η ημερομηνία
της οποίας θα γνωστοποιηθεί στους ενδιαφερόμενους. Πληροφο-
ρίες στο τηλ. 0651/72275.

Το Διοικητικό Συμβούλιο
της Ηπειρωτικής Στέγης Γραμμάτων
και Τεχνών

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΣΤΕΓΗ
ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΩΝ
Ζυγομάλλη 16 - τηλ. 27285

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 45332

Προκήρυξη Πανελλήνιου Διαγωνισμού Διηγήματος

Η Ηπειρωτική Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών προκηρύσσει
Πανελλήνιο Λογοτεχνικό Διαγωνισμό Διηγήματος στη μνήμη του
Σπύρου Χ. Δαφνί. Αθλοδοτεί η σύζυγός του αειμνήστου κ. Βάσω
Τσιόλλα - Δαφνί.

Το θέμα του διηγήματος πρέπει να αναφέρεται στην Κέρκυρα
ή στα νησιά του Ιονίου. Το κείμενο πρέπει να είναι ανέκδοτο
δακτυλογραφημένο και μέχρι οκτώ, το πολύ, σελίδες. Να ταχυ-
δρομηθεί σε τρία αντίτυπα με συστημένη επιστολή στη διεύθυν-
ση: Ηπειρωτική Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών Ζυγομάλλη 16,
Ιωάννινα 45332. Το κείμενο να φέρει ψευδώνυμο. Το πραγματικό
όνομα του συγγραφέα, το τηλέφωνο και η διεύθυνσή του θα
τοποθετηθούν σε ξεχωριστό σφραγισμένο φάκελλο, ο οποίος θα
σταλεί συνημμένα με το κείμενο. Τελευταία ημερομηνία αποστο-
λής από το ταχυδρομείο (με συστημένη επιστολή) ορίζεται η 29
Ιουνίου 1996.

Θα απονεμηθούν πρώτο και δεύτερο βραβείο με χρηματικό
έπαλμα πενήντα και τριάντα χιλιάδων δραχμών αντίστοιχα και
δύο έπαυλοι. Τα αποτελέσματα θα ανακοινωθούν διά του τύπου
οι δε βραβευθέντες θα ενημερωθούν με συστημένη επιστολή. Η
απονομή των βραβείων θα γίνει σε ειδική εκδήλωση της Ηπειρω-
τικής Στέγης, η ημερομηνία της οποίας θα γνωστοποιηθεί στους
ενδιαφερόμενους. Πληροφορίες στο τηλ. 0651/72275.

Το Διοικητικό Συμβούλιο
της Ηπειρωτικής Στέγης Γραμμάτων
και Τεχνών

Συν. από τη σελ. 2

(ροφτάδες ντόπιων
παραδοσιακών ενδυ-
μασιών σε αντιδια-
στολή προ τον φρα-
γκορόφη) κεντούσαν
τις χρυσοποίκιλτες
ενδυμασίες.

Οι Καλαρρυτιώτες τερζήδες,
όπως και οι εφαιλλοί τους Για-
νιώτες, ήσαν άριστοι στο επάγ-
γελμα. Ο Rouqueville αναφέρει
ότι βρήκε στο αρχοντοκώρι
Καλαρρυτίτες ανθρώπους που
μιλούσαν πολλές ξένες γλώσσες
όπως και βιβλιοθήκη και πολλά
συγγράμματα: Αρχαία Ελληνικά,
Γαλλικά, Ιταλικά κ.ά που μαρτυ-
ρούν τεκμηριωμένα την ακμή και
τον πολιτισμό των Καλαρρυτιών.

Οι πηγές της τέχνης βρίσκονται
πέρα απ' τα ανθρώπινα σύνορα.
Η δύναμή της κάνει το λουλούδι
να παίζει με τις αποχρώσεις των
χρωμάτων, το πουλί να τραγουδά
μεθυστικά στο κλαρί, η δύναμη
τούτη γεννα το χρωμα, τον ήχο,
τον ρυθμό. Η τέχνη στην ανθρω-
πινη κοινωνία ξεκινά απ' τον έσω
άνθρωπο, εκφράζεται, γίνεται
ομορφιά και αλήθεια και παίρνει
μια θέση στον πολιτισμό για να
εξανθρωπίσει τον άνθρωπο. Στις
φλέβες της Τέχνης τρέχει η ουσία
της ζωής.

Η αργυροχορυσσοχοΐα των
Καλαρρυτιών είναι ρηζικέλευθη,
καινοτόμος, τολμηρή, ανοίγει
νέους, πρωτόγνωρους δρόμους
στην επεξεργασία του αργύρου
και του χρυσού. Έφτασε σε σπά-
νιο σημείο καλλιτεχνικής τελειό-
τητας και δεξιοτεχνίας. Στα φημι-
σμένα εργαστήρια των Καλαρρυ-
τιών χρυσοκόων κατασκευά-
στηκαν τα περισσότερα και περι-
φημότερα καλλιτεχνήματα χρυσο-
κοΐας του τόπου μας. Οι περισ-
σότεροι των σημερινών χρυσοκό-
ων της Ελλάδος είναι Καλαρρυ-
τιώτες ή κατάγονται από Καλαρ-
ρυτιώτες ή είναι μαθητές τους.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

ΕΥΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΕΝ ΑΤΤΙΚΗ
ΚΑΛΑΡΡΥΤΙΝΩΝ

Αθήνα, 5-2-'96

Αγαπητοί Συμπατριώτες

Σας ενημερώνω ότι στις αρχαιρεσίες που έγιναν στις 28/1/96 εξελέγει
νέο Διοικητικό Συμβούλιο και αποτελείται από τους κάτωθι:

Σπύρος Φασούλας Πρόεδρος
Απόστολος Βογιάρης Αντιπρόεδρος
Μαρία Κατσάβακη Γενική Γραμματέας
Βασιλική Σακουλά Αναπληρωματική Γραμματέας
Ελένη Ζαφειρίου Ταμίας
Παρασκευή Μπελεμέζη Μέλος
Γεωργία Χωριανοπούλου Μέλος.

ΚΑΛΑΡΡΥΤΕΣ Ιστορική και πολιτιστική πορεία

Γράφει ο ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΘΕΟΧΑΡΗΣ (τ. Λυκειάρχης)

Κατασκευάζουν: δακτυλίδια, κί-
πελλα και κάθε είδους κομφοτεχνήματα που
ομορφαίνουν, νοηματίζουν και
μορφώνουν ψυχικά τον άνθρωπο.

Αργυροχορυσσοχοΐα Καλαρρυτιών

λαβές μαχαίριών, γιαταγάνια,
στολίσματα των κοντακιών των
καριοφυλιών, θήκες καπνού ή
ταμπάκου, τάματα σε Αγίου,
επενδύσεις ευαγγελίων και εικό-
νων Αγίων, σταυρούς εξαπτέρυγα,
λειψανοθήκες, καντήλια, θυμιατή-
ρια, δίσκους, σινιά, κύπελλα και
κάθε είδους κομφοτεχνήματα που
ομορφαίνουν, νοηματίζουν και
μορφώνουν ψυχικά τον άνθρωπο.

Ονομαστοί ξακουστοί, διάση-
μοι Καλαρρυτιώτες χρυσοκόοι
είναι: Αθανάσιος Τσιμούρης, ο
Ποντίκης, ο Μπάφας, αδελφοί
Κωνσταντίνος, ο Βούλγαρης
κ.ά.

Ο ευλογημένος τόπος μας, που
λέγεται Ελλάς, στην Ιστορία και
πολιτιστική πορεία του αγωνίστη-
κε, πολέμησε, συχνά θυσιάστηκε
στις επάλξεις για την ελευθερία,
την τιμή, την αξιοπρέπεια. Οι
Έλληνες είναι άνθρωποι ανθρωπι-
στικού προσανατολισμού όχι στα
λόγια, αλλά στη θυσία. Στέκουν
πάντα άγρυπνοι φρουροί και
αγωνίζονται υπέρ βωμών και
Εσθίων, δηλαδή για τα όσα και
τα ιερά της πατρίδας μας. Αρετή
των Ελλήνων η πίστη στο Θεό
και την Πατρίδα, απλό και κατα-
νοητό και γι' αυτό αξιοσέβαστο,
πράγμα που συχνά λησμονείται

από «φίλους».

Οι Καλαρρυτίτες σ'
όλους τους αγώνες του
Έθνους συμμετείχαν. Η
πατρίδα, η χώρα των
πατέρων, ο αιματοβαμ-
μένος τόπος μας βρί-
σκεται στην ανάσα και
το αίμα των Καλαρρυ-
τιωτών.

Τον Ιούνιο του 1821 το κεφα-
λοκώρι Καλαρρυτίτες επαναστάτη-
σε με επικεφαλής τον Καλαρρυ-
τιώτη Κ. Τουρτούρη και τον Ιω.
Κωλέττη από το Συρράκο. Το
κίνημα ήταν τελείως ανοργάνωτο
και τα γύρω χωριά καθυστέρησαν
στην εξέγερση έτσι ο Χουρσίτ
Παπός κατόρθωσε να καταπνίξει
το κίνημα και έκαψε τις δύο
ανθρώπινες κομπούλες.

Οι κάτοικοι των Καλαρρυτιών
όσοι και απόδραμοι, ως επί το
πλείστον, αναγκάστηκαν να
καταφύγουν στις κορυφές της
Πίνδου για να σωθούν. Μετά
πολλές περιπλανήσεις πρόσφυγες
πολλοί εγκαταστάθηκαν στην
Κέρκυρα, την Ζάκυνθο, τη Χαλκί-
δα, την Πάτρα, την Αθήνα, τη
Νεάπολη κ.ά. Ορισμένοι επέστρε-
ψαν και άρχισαν την ανοικοδό-
μηση της κομπούλες.

Οι Καλαρρυτίτες ανέδειξαν
αρκετούς λογίους άντρες: Παύλος
και Μιχαήλ Λάμπρος, Σπυρίδων
Λάμπρος, Βουσακίης και Μπάφας
καθηγητές Πανεπιστημίου Δου-
ρούτης ναύαρχος, Παπακώστας
αρχίατρος, Δαμύρης αρεοπαγίτης
κ.ά.

Μέσα στον κόσμο, όλα τα
πράγματα έχουν κυρίως δύο
ώψεις: μία παγωμένη όψη, το
παρελθόν, η περασμένη ζωή,
το χτες και το μέλλον, η αυριανή
ζωή, το αύριο. Το παρελθόν των
Καλαρρυτιών στην Ιστορία και τον
πολιτισμό υπήρξε: μέγα, λαμπρό
και πρώτο. Το μεγαλείο των δια-
στάσεων του μας είναι άγνωστο,
με την έννοια ότι σ' αυτό εμπό-
διο στάθηκε η βάσανη μοίρα του
τόπου, που εμπόδιζε τη γνωστική
προσέγγιση.

Το μέλλον «εν δυνάμει» δηλα-
δή σε κατάσταση που περικλύει
δυνατότητα ενέργειας ή δράσης,
κρίνεται αισιόδοξο, ελπιδοφόρο,
ευλογημένο. Αυτό που κάνει
δυνατή τη συνέχεια της μεγάλης
Ιστορικής και Πολιτιστικής πορεί-
ας των Καλαρρυτιών είναι η αναμ-
φιλεκτή και αναγνωρισμένη θέση:
του πιστού, του πατριώτη, του
ικανού σε υψηλά επίπεδα ζωής
και δράσης Καλαρρυτιώτη.

ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΘΕΟΧΑΡΗΣ

ΤΟ ΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΣΤΕΦΑΝΟΥ

Γράφει ο Απόστολος Ζώγκος

Ο Στέφανος είχε τελειώσει το Λύκειο με καλούς βαθμούς μάλιστα. Δεν σκόπευε να προχωρήσει σε Πανεπιστημιακές Σπουδές ούτε και ο πατέρας του το επιθυμούσε. Θα πήγαινε να κάνει τη στρατιωτική του θητεία, όπως έγινε. Γυρίζοντας ανέλαβε έναν τομέα από την εμπορική επιχείρηση του πατέρα του από την οποία είχε αρκετή εμπειρία, διότι στις σχολικές διακοπές αλλά και όταν είχε χρόνο βοηθούσε σημαντικά τον πατέρα του.

Ήταν και είναι ένα καλό παιδί, υπάκουος, σοβαρός, θετικός σε όλα του. Στις παρέες του κάπως συντηρητικός, τώρα που γύρισε απ' τον στρατό, πιο δεμένος, πιο ανδροπρεπής, γοητευτικός άφησε και μουστάκι παχύ κατάμαυρο που τόνιζε ακόμα πιο πολύ την σοβαρότητά του. Πήγαινε πότε-πότε σε μία λέσχη και έπαιζε μπιλιάρδο κι αυτό ήταν όλο κι όλο. Αυτή η εσωστρέφεια του γιού του άρχισε να ανησυχεί τον κυρ. Δημήτρη τον πατέρα του.

Όπως κάθε γονιός, έτσι και ο κ. Δημήτρης σκεπτόταν την αποκατάσταση του Στέφανου, όχι με βιάση βέβαια, αλλά δεν τον έβλεπε να συναναστρέφεται με κοπέλες. Παρ' όλο που δεν ήταν καθόλου προστατευτικός εν τούτοις δεν έπρεπε να επαναπαύεται σε μια Νιρβανική μακαριότητα. Άρχισε να προσέχει τις κινήσεις του και την εν γένει συμπεριφορά του. Ήταν και μοναχογιός βλέπετε.

Ένα Κυριακάτικο πρωινό είχαν πάει πατέρας και γιος στο κατάστημα να ενημερώσουν στα βιβλία τους τις εκκρεμότητες της εβδομάδας. Πάνω λοιπόν στο ημιόροφο που είχαν το γραφείο τους φωτιζότανε καλά από το ημικυκλικό φαρδύ παράθυρο που έβλεπε στον δρόμο και ενώ ο καθ' ένας ήταν σκυμμένος πάνω στο δικό του γραφικό έργο, ο κ. Δημήτρης πάνω από τα μισά γυαλιά είδε τον Στέφανο κάπως ταραγμένο. Κοίταξε έξω στον δρόμο κοντά στον τηλεφωνικό θάλαμο και βλέπει την κόρη του φίλου του να συνομιλεί μ' έναν καθηγητή της. Σε λίγο ο Στέφανος κατέβαινε με θόρυβο την σιδερένια ελικοειδή σκάλα και έβγαине έξω. Διέσχισε τον δρόμο και πήγε στο σχεδόν απέναντι τυροπιτάδικο. Ο κ. Δημήτρης κοιτούσε τώρα μια την κοπέλα μια το τυροπιτάδικο που από το τζάμι του έβλεπε και τον Στέφανο για να μπορέσει να εξηγήσει την απότομη έξοδό του γιού του. Σε λίγο ανηφορίζει η κοπέλα

μόνη της, αδιάφορη για τον καθηγητή. Συγχρόνως βγαίνει και ο Στέφανος με δύο τυρόπιτες στο χέρι και σχεδόν πέφτει επάνω της ως πούμε κάπως απρόσεκτα. Τους βλέπει να συνομιλούν για λίγο να της δίνει την μία τυρόπιτα και να μπαίνει στο κατάστημα. Ανεβαίνοντας επάνω δίνει την άλλη τυρόπιτα στον πατέρα του λέγοντας: «κάπως πείνασα πήρα και μια για σένα, εγώ την έφαγα την δική μου». Όπα είπε μέσα του ο κ. Δημήτρης.

Η Αθηνά, αυτό ήταν το όνομα της κοπέλας, πήγαινε μαζί με τον Στέφανο στο Γυμνάσιο και μετά στο Λύκειο σε μικρότερη όμως τάξη αυτή. Στα διαλείμματα μιλούσαν φιλικά. Η φίλια αυτή ήταν προέκταση της των οικογενειών των, αμφοτέρων γέννημα - θρέμμα Καλαρρυτιώτες, αλλά και από τις καλοκαιρινές συναντήσεις τους στους Καλαρρύτες. Ήταν η μόνη κοπέλα που ο Στέφανος μιλούσε πιο ελεύθερα κάπως.

Τελειώνοντας το Λύκειο η Αθηνά είχε δώσει δύο συνεχή χρόνια εξετάσεις για ανώτερες σπουδές αλλά και τις δύο φορές ερχόταν επιλαχούσα, μολονότι ήταν καλή μαθήτρια.

Την επόμενη Κυριακή ο κ. Δημήτρης και ο κ. Αλέξανδρος πατέρας της Αθηνάς έκαναν τον συνηθισμένο περίπατο μέχρι και έξω από την πόλη. Έτσι τάχα τυχαία ρώτησε τον φίλο του: «Θα ξαναδώσει η Αθηνά εξετάσεις; ΟΧΙ!» είπε ο Αλέξανδρος. «Με απασχολεί σοβαρά αυτό το θέμα, κάπου μου είπαν να πάει να εργαστεί σε μια εταιρεία το σκέπτομαι» «Μια ιδέα της στιγμής μου ήρθε» λέει ο κ. Δημήτρης, αν θα ήθελε η Αθηνά να ερχόταν σε μια να κρατάει τα βιβλία, εύκολη δουλειά να απαγκιστρωθεί ο Στέφανος και να ενασχοληθεί πιο σοβαρά, από καιρό το σκεπτόμουν. «Ότι καλύτερο που μπορούσα ν' ακούσω» απάντησε ο κ. Αλέξανδρος, «θα της το πω και της Αθηνάς». Ο πατέρας άνοιξε έναν δρόμο ελπίζοντας ότι θα γίνει αμφιδρομος. Η Αθηνά τ' άκουσε με χαρά. Να μην τα πολυλογούμε εγκαταστάθηκε στον ημιόροφο με μια αμχανία στην αρχή, αλλά γρήγορα συνήθισε και μια απρόσμενη τάξη έβαλε στο γραφείο προς μεγάλη ικανοποίηση του κ. Δημήτρη και μια συγκρατημένη

λεπτή διακριτική διαχυτικότητα του Στέφανου. Του κ. Δημήτρη πάνω από τα μισά γυαλιά δεν του ξέφυγε καμία λεπτομέρεια όπως όταν έσκυβε πάνω από τα χαρτιά της Αθηνάς. Ο Στέφανος για μια διευκρίνιση τιμολογίου έσκυβε πιο πολύ και αμφοτέροι μπέρδευαν τα λόγια τους, και το ότι η Αθηνά πρόσχε τελευταίως πιο πολύ την εμφάνισή της αν και το ένδυμα της ψυχής ήταν λαμπρό όπως λέει και ο ψαλμός (όπως η ψυχή και η μορφή κατά τον Αριστοτέλη). Μια φινέτσα και ομορφιά διέκρινε κανείς με την πρώτη ματιά.

Είχε περάσει ένα πλέον διμηνο από τότε που μπήκε στον ημιόροφο η Αθηνά και ο κ. Δημήτρης πήρε την απόφαση να κάνει την πρόταση στον φίλο του.

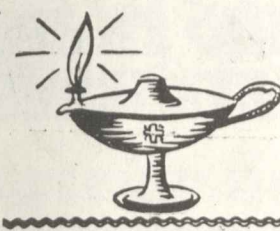
Στον Κυριακάτικο περίπατο του την έθεσε. Ο κ. Αλέξανδρος του είπε ότι το είχε σκεφθεί κι αυτός, αλλά δίσταζε να του το πει. «Να ρωτήσουμε και τα παιδιά μας είπε ο κ. Δημήτρης αν και νομίζω ότι ερχόμαστε δεύτεροι, οι ερωτηθέντες το δέχτηκαν πρόθυμα.

Πλησιάζαν τα Χριστούγεννα και όρισαν τους αρραβώνες την 3η ημέρα των Χριστουγέννων που ήταν και η γιορτή του Στέφανου. Είχαν τον χρόνο λοιπόν τα παιδιά να ξεθαρέψουν περισσότερο δε ο Στέφανος. Οι αραββώνες γίνανε σε ατμόσφαιρα διτλής γιορτής με προσκεκλημένους πολλούς συγγενείς, καλαρρυτιώτες και φίλους των οικογενειών στο σπίτι του Στέφανου. Ο Στέφανος πριν την αποχώρησή των καλεσμένων εξαφανίστηκε για λίγη ώρα στο δωμάτιό του και έγραψε το ακόλουθο γραμματάκι:

«Σήμερα κάτι έγινε εθιμοτυπικά βέβαια, δύο κρίκους στα χέρια μας περάσαμε από μάλαμα φτιαγμένους λες και αν ήταν από ευτελέστερο μέταλλο θα έχανε κάτι από την συμβολική έννοια. Δύο κρίκους που από μέσα δύο ονόματα που χέρι κατ' εντολή χαρακτου έγραψε, λες και δεν είχε χαράξει ο μικρός θεός του έρωτα με όργανο χαράξεως την αιχμή του μαγικού βέλους στις καρδιές μας όχι ονόματα αλλά μορφές και που φρόντισε να φέρει τον έναν κοντά στον άλλο και που σίγουρα σκοπεύει να μείνει για πάντα κοντά μας. Σ' αγαπώ - Στέφανος».

Η δημοτική μουσική από τους δίσκους του κ. Δημήτρη που τη λάτρευε κυριολεκτικά όπως και ο κάθε Καλαρρυτιώτης έκανε την βραδιά μέχρι και πέραν του μεσονυκτίου πολύ χαρούμενη. Τραγουδούσαν όλοι οι Καλαρρυτιώτες, προεξέχοντας του Δημήτρη το «Βιρτουάρα σε φουτζήμουσι ν'τσέμου μούντι ανάλτου») πιστή μετάφραση: Ήρθε η ώρα να φύγουμε να πάμε στο ψηλό βουνό». Αν και το λιμνέτο όσο και η μουσική δεν αποπνέει θλίψη κάθε άλλο μάλιστα αλλά μήπως και η χαρά πολλές φορές δεν φέρνει δάκρυα: όπως η του νόστου ευαισθησία; Εύκολα λοιπόν άνοιξε τους δακρυοαδένες και η ροή των δακρύων κύλησε στις παριές των προσώπων τους από χαρά προέκταση της βραδυνης ευδαιμονίας, διονυσιακής ευθυμίας και προπαντός που νιώσαν πραγματική ευτυχία για τους Καλαρρυτιώτες τ' αγαπημένο του χωριό. Πέρασαν εξώχως ωραία. Άρχισαν να αποχωρούν και τελευταία η οικογένεια του κ. Αλέξανδρου με ομοργλή την Αθηνά. Φεύγοντας της επιδόξα το γράμμα. Φτάνοντας στο σπίτι της το διάβασε δέκα ίσως και περισσότερες φορές. Εννοείται πλημμυρισμένη από χαρά κι ευτυχία αλλά και μεγάλη έκπληξη από το ξεχειλίσμα συναισθημάτων του Στέφανου, κάτι ασύνηθες γι' αυτόν, με τόσο χαριτωμένο τρόπο. Το πρωί πήγε στο γραφείο του ευχαριστήσια για το τόσο θερμό γράμμα και εννοεχέια είπε: «Αγαπημένε μου κ. Αλέξανδρε, δύο κρίκους στα χέρια μας περάσαμε από μάλαμα φτιαγμένους λες και αν ήταν από ευτελέστερο μέταλλο θα έχανε κάτι από την συμβολική έννοια. Δύο κρίκους που από μέσα δύο ονόματα που χέρι κατ' εντολή χαρακτου έγραψε, λες και δεν είχε χαράξει ο μικρός θεός του έρωτα με όργανο χαράξεως την αιχμή του μαγικού βέλους στις καρδιές μας όχι ονόματα αλλά μορφές και που φρόντισε να φέρει τον έναν κοντά στον άλλο και που σίγουρα σκοπεύει να μείνει για πάντα κοντά μας. Σ' αγαπώ - Στέφανος».

Απ. Ζώγκος

ΛΑΔΙ
ΣΤΟ
ΛΥΧΝΑΡΙ

Οι πρόσφατοι κρίκοι της αλυσίδας αγάπης και τα καινούργια φτερά για το Σύνδεσμό μας και την εφημερίδα μας είναι:

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ Κ.Ν.

- Δέκα πέντε χιλιάδες πεντακόσιες (15.500 δρχ.) η συγγραμνή μας κ. Νίνα Χαπαγάπογλου που διαμένει στα Γιάννενα.
- Δέκα πέντε χιλιάδες (15.000 δρχ.) η συγγραμνή μας κ. Περσεφόνη Λώλα-Πολίτη που διαμένει στα Γιάννενα.
- Δέκα πέντε (10.000 δρχ.) ο συγγραμνός μας κ. Γεώργιος Νύκτες που διαμένει στην Αργία.
- Δέκα χιλιάδες (10.000 δρχ.) η συγγραμνή μας κ. Ιωάννα Κωνσταντίνου που διαμένει στην Αμερική.
- Δέκα χιλιάδες (10.000 δρχ.) η συγγραμνή μας κ. Ευδοξία Φαρίνα-Τοδία που διαμένει στην Αθήνα.
- Δέκα χιλιάδες (10.000 δρχ.) ο συγγραμνός μας κ. Κώστας Κωστάκης που διαμένει στους Καλαρρύτες.
- Δέκα χιλιάδες (10.000 δρχ.) η συγγραμνή μας κ. Όλγα Γκαρτζονίκα που διαμένει στα Γιάννενα.
- Τρίαντα δολάρια USA (30\$ USA) ο συγγραμνός μας κ. Γεώργιος Νέσσης που διαμένει στη Ρώμη.
- Έξι χιλιάδες πεντακόσιες (6.500 δρχ.) η συγγραμνή μας κ. Λιάνα Γραβάνη που διαμένει στα Γιάννενα.
- Πέντε χιλιάδες πεντακόσιες (5.500 δρχ.) ο συγγραμνός μας κ. Θεόδωρος Γκογκάκης που διαμένει στα Γιάννενα.
- Πέντε χιλιάδες (5.000 δρχ.) ο συγγραμνός μας κ. Ιωάννης Κατέρης που διαμένει στη Λάρισα.
- Πέντε χιλιάδες (5.000 δρχ.) ο συγγραμνός μας κ. Σωτήριος Κατέρης που διαμένει στο Σαράνιο Λαρίσης.
- Πέντε χιλιάδες (5.000 δρχ.) ο συγγραμνός μας κ. Σπύρος Φασούλας που διαμένει στην Αθήνα.
- Πέντε χιλιάδες (5.000 δρχ.) ο συγγραμνός μας κ. Γεώργιος Μαρέτης που διαμένει στην Παραμυθιά.
- Πέντε χιλιάδες (5.000 δρχ.) ο συγγραμνός μας κ. Βασίλειος Μαρέτης που διαμένει στην Παραμυθιά.
- Πέντε χιλιάδες (5.000 δρχ.) ο συγγραμνός μας κ. Κων/νος Γκαρτζονίκας που διαμένει στα Γιάννενα.
- Πέντε χιλιάδες (5.000 δρχ.) ο συγγραμνός μας κ. Νικόλαος Μπαϊκούσης που διαμένει στους Καλαρρύτες.
- Πέντε χιλιάδες (5.000 δρχ.) ο συγγραμνός μας κ. Πέτρος Αρλέτος που διαμένει στους Καλαρρύτες.
- Πέντε χιλιάδες (5.000 δρχ.) ο συγγραμνός μας κ. Δημήτριος Μπεσίρης που διαμένει στους Καλαρρύτες.
- Πέντε χιλιάδες (5.000 δρχ.) ο συγγραμνός μας κ. Πέτρος Σπύλιος που διαμένει στη Φαρμακιά.
- Τέσπερις χιλιάδες (4.000 δρχ.) οι συγγραμνοί μας κ.κ. Κώστας & Βιολέτα Αρλέτου που διαμένουν στο Δροσοχώρι Ιωαννίνων.
- Τρεις χιλιάδες (3.000 δρχ.) ο συγγραμνός μας κ. Ηλίας Γκογκάκης που διαμένει στα Γιάννενα.
- Τρεις χιλιάδες (3.000 δρχ.) ο συγγραμνός μας κ. Αναστάσιος Γκογκάκης που διαμένει στα Γιάννενα.
- Τρεις χιλιάδες (3.000 δρχ.) ο συγγραμνός μας κ. Απόστολος Κουκουδάκης που διαμένει στο Μακροχώρι Λαρίσης.
- Τρεις χιλιάδες (3.000 δρχ.) ο συγγραμνός μας κ. Ναπολέων Ζάγκλης που διαμένει στους Καλαρρύτες.
- Τρεις χιλιάδες (3.000 δρχ.) ο συγγραμνός μας κ. Ευάγγελος Γκούμας που διαμένει στα Γιάννενα.
- Τρεις χιλιάδες (3.000 δρχ.) ο συγγραμνός μας κ. Σπύρος Γκούμας που διαμένει στα Γιάννενα.
- Τρεις χιλιάδες (3.000 δρχ.) οι συγγραμνοί μας κ.κ. Σωτήριος & Κατερίνη Ζαφειρίδου που διαμένουν στα Γιάννενα.
- Τρεις χιλιάδες (3.000 δρχ.) η συγγραμνή μας κ. Ρένα Λάγκα που διαμένει στα Γιάννενα.
- Τρεις χιλιάδες (3.000 δρχ.) η συγγραμνή μας κ. Χαρίτινη Κολιού που διαμένει στα Γιάννενα.
- Τρεις χιλιάδες (3.000 δρχ.) ο συγγραμνός μας κ. Σωτηρία Αλεξίου που διαμένει στα Γιάννενα.
- Δύο χιλιάδες πεντακόσιες (2.500 δρχ.) ο συγγραμνός μας κ. Σωτήριος Μπελεβέντης που διαμένει στα Γιάννενα.
- Δύο χιλιάδες πεντακόσιες (2.500 δρχ.) ο συγγραμνός μας κ. Σταύρος Αρλέτος που διαμένει στα Γιάννενα.
- Δύο χιλιάδες πεντακόσιες (2.500 δρχ.) ο συγγραμνός μας κ. Ευάγγελος Μπριτογιώργος που διαμένει στα Γιάννενα.
- Δύο χιλιάδες πεντακόσιες (2.500 δρχ.) ο συγγραμνός μας κ. Ιωάννης Φασούλας που διαμένει στα Γιάννενα.
- Δύο χιλιάδες πεντακόσιες (2.500 δρχ.) ο συγγραμνός μας κ. Δημήτριος Γκογκάκης που διαμένει στα Γιάννενα.
- Δύο χιλιάδες πεντακόσιες (2.500 δρχ.) η συγγραμνή μας κ. Αικατερίνη Μουσαφίρη που διαμένει στα Γιάννενα.
- Δύο χιλιάδες (2.000 δρχ.) ο φίλος μας κ. Δημήτριος Γκορόγιος που διαμένει στην Αθήνα.
- Χίλιες (1.000 δρχ.) ο συγγραμνός μας κ. Χρήστος Μπακαγιάννης που διαμένει στα Γιάννενα.
- Πεντακόσιες (500 δρχ.) ο συγγραμνός μας κ. Απόστολος Μπεσίρης που διαμένει στα Γιάννενα.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΔΑ

Για την αναστήλωση του Πολιτιστικού και Θρησκευτικού Μνημείου της Αγ. Τριάδας Καλαρρυτών:

- Εκατό χιλιάδες (100.000 δρχ.) ο συγγραμνός μας κ. Ευάγγελος Γκαρτζονίκας που διαμένει στα Γιάννενα, στη μνήμη της συζύγου του Όλγας.
- Είκοσι χιλιάδες (20.000 δρχ.) η συγγραμνή μας κ. Ευδοξία Φαρίνα το γένος Τοδία που διαμένει στην Αμερική, στη μνήμη της αδελφής της Όλγας Γκαρτζονίκα.

Τα «Κ.Ν» και ο Σύνδεσμός μας ευχαριστούν θερμά όλους.

Πετυχημένοι Καλαρρυτιώτες

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΔΟΥΡΟΥΤΗ

Μαρία - Χριστίνα Χατζηϊωάννου

Οι εμπορικές δραστηριότητες των Δουρούτη
Το αρχαϊκό υλικό μαρτυρεί την εμπορική δραστηριότητα των καλαρρυτινών αδελφών Γεωργίου και Χριστόφορου Δουρούτη από τα τέλη του 18ου αι. στον χώρο της Αδριατικής⁴⁸. Εκτός από αυτούς τους δύο, υπάρχει και ένας θεός (?) ο Δημήτρης Δουρούτης, του οποίου η παραμονή στους Καλαρρύτες πιστοποιείται το 1804 και το 1825⁴⁹. Η εμπορική διασπορά της οικογένειας οδηγεί τον Γεώργιο στην Αργάνα το 1793 και τον Χριστόφορο στην Τεργέστη η παραμονή του τελευταίου εκεί πιστοποιείται από το 1797 έως το θάνατό του, το 1807⁵⁰. Σε αυτή την περίοδο συγκροτείται ένα εμπορικό κύκλωμα⁵¹ στο οποίο συμμετέχουν συγγενείς και συντοπίτες και στο οποίο το μάλλινο υφάσμα κατέχει κυρίαρχη θέση, είναι φανερό ότι οι εκ καταγωγής γνώστες του εμπορεύματος το διακινούν από τον βορειοελλαδικό χώρο στις ελληνικές παροικίες της Ιταλίας. Το δίκτυο των εμπορικών συνεργατών των Δουρούτη ξεκινά από τη Βενετία με τον Γεώργιο Τουρτούρη, καλαρρυτινό έμπορο⁵², μέλος της ελληνικής κοινότητας της Βενετίας από το 1788⁵³. Στην Τεργέστη ο εταίριος σχήμα Δουρούτης, Μπογδάνος και Σία ασχολούνται με γενικές δραστηριότητες εισαγωγών-εξαγωγών καθώς και εμπορικών παραγγελιών⁵⁴. Τα μέλη του εταίριου σχήματος, εκτός από τον Χριστόφορο Δουρούτη, ήταν οι Γεώργιος Μπογδάνος και Γεώργιος Παπαϊωάννου από την Ελασσόνα και Ιωάννης Λαμινός από την Αρτα⁵⁵. Στην Αργάνα ο Γεώργιος Δουρούτης συνεργαζόταν με τον Δημήτριο Παπά, καλαρρυτινό έμπορο⁵⁶, και τέλος στο Λιβόρνο συνεργαζόταν με τους «Μπαχαμώη και Παράσχη». Η οικογένεια Μπαχαμώη είναι από τους Καλαρρύτες και εμπορεύεται από το 1760 στο Λιβόρνο⁵⁷, αλλά και η οικογένεια Παράσχη είναι από τους Καλαρρύτες⁵⁸. Ο Θεόδωρος Παράσχη εντοπίζεται στα Γιάννενα από το 1799 τουλάχιστον, ενώ ο πρωτότοκος γιος του Κωνσταντίνος Θ. Παράσχη κινείται παράλληλα στη Βενετία (1799-1800) και στο Λιβόρνο (1800-1810)⁵⁹. Ο Γ. Δουρούτης παντρεύεται το 1798 την κόρη του Θ. Παράσχη, Ελένη. Έτσι οι δεσμοί του καλαρρυτινού εμπορικού κυκλώματος επιρροάζονται και με αυτή την γαμήλια συμμαχία⁶⁰. Μέσα από την εμπορική αλληλεγγυαία του Γ. Δουρούτη αναδεικνύεται μια γεωγραφία της οικογενειακής παραγωγής μάλλινου υφάσματος, που εστιάζεται στην Αδριατική. Έτσι το 1796 εστιάζει εταίριον μάλλινο υφάσμα στη Βενετία και το 1804 καλαρρυτινό μάλλινο υφάσμα στην Τεργέστη⁶¹. Ο Θ. Παράσχης κρατά από την αγορά των Ιωαννίνων τις δολομίες με το ορεινό κτηνοτροφικό χώρο παραγωγής μάλλινου υφάσματος. Ο ίδιος γράφει ότι το 1804 ο Δημ. Παπάς, ο συντάκτης του Γ. Δουρούτη, πηγαίνει στο Λιβάδι και αγοράζει 20 φορτωμάτα ακουτί και 12 φορτωμάτα «ακουτί βλάχικο»⁶², ένδειξη ότι, αφού και τα δύο είναι βλάχικης προέλευσης, το δεύτερο είναι κατασκευασμένο κατά το βλάχικο τρόπο. Ο Leake περιγράφει την ίδια περίοδο από το Λιβάδι επιβεβαιώνει ότι το εμπόριο του άστρου και του μανόρου μάλλινου υφάσματος ήταν στα χέρια των Καλαρρυτινών, οι οποίοι το έστελναν στους αντιπροσώπους τους στην Αδριατική μέσω Θεσσαλονίκης⁶³. Ο ίδιος περιγράφει μας πληροφορίες ότι η παραγωγή τους ήταν 150-200 φορτωμάτα ο Δουρούτης διακίνησε 20 φορτωμάτα της λιβαδίτικης παραγωγής στην Αδριατική το 1804, ποσότητα που επανάληφθηκε και το 1808⁶⁴, ενώ ο συμπατριώτης του Γ. Τουρτούρης φαίνεται να αγοράζει 60 φορτωμάτα της λιβαδίτικης παραγωγής το 1805⁶⁵. Ο θαλάσσιος δρόμος από τη Θεσσαλονίκη προς τα λιμάνια της Αδριατικής είναι η φυσική διδρομή του εμπορεύματος που έρχεται από το Λιβάδι. Τα χωριά του Ασπροτόταμου είναι ο άλλος παραδοσιακός χώρος παραγωγής μάλλινου υφάσματος. Στην περίπτωση που η εμπορική αποστολή αγοράς μάλλινου υφάσματος συνδυάζει Λιβάδι και Ασπροτόταμο, το δρομολόγιο είναι Ιωάννινα-Λιβάδι-Ασπροτόταμος και το λιμάνι εξαγωγής θα είναι η Σαγιάδα⁶⁶. Ο Γ. Τουρτούρης, σε μια αποστολή αγοράς 120 φορτωμάτων μάλλινου υφάσματος, πέρασε από τα Ιωάννινα στο Λιβάδι και από εκεί στο βλάχικο χωριό Βερενίκιου του Ασπροτόταμου, όπου με όλο το εμπόρεμά του τον έπιασαν κλέφτες⁶⁷. Είναι φανερό ότι στα ορεινά πεδίαματα παρουσιάζονται ιδιαίτερες δυσκολίες για τον έμπορο των χερσαίων διαδρομών.

48. Γ. Παπαγεωργίου, «Μαρτυρίες για τις δραστηριότητες Καλαρρυτινών εμπόρων (τέλη 18ου αι.-1821) με βάση το αρχείο Γ. Δουρούτη», Επιστημονικό Συμπόσιο στη μνήμη Νίκου Σβορώνου (30 και 31 Μαρτίου 1990), Αθήνα 1993, σ. 75-106.
49. Γ.Α.Κ., Μικρές συλλογές, Κ. 19α, συλλογή Δουρούτη (1793-1863), Αποστ. & Αθαν. Καλογιάννης (Τεργέστη προς Γ. Δουρούτη & Σία (Αργάνα), 26 Αυγ. 1804, 16, και Ε.Α.Ι.Α. αρχείο Δουρούτη, φκί Ι.Κ. Δουρούτης (Κέρκυρα) προς Γ. Δουρούτη (Αργάνα), 20 Δεκ. 1825.
50. Βλ. Επιστολή του καλαρρυτινού εμπόρου Γ. Μίχου (Τεργέστη) προς Γ. Δουρούτη και Σία (Αργάνα), 26 Αυγ. 1807, Γ.Α.Κ., Μικρές συλλογές, Κ. 19α, συλλογή Δουρούτη (1793-1863), 55.
51. Ο.π., βλ. Εγγραφή 3-55.
52. Ο Γ. Τουρτούρης θα πρέπει να ταυτίζεται με τον πλοίοιο θείο τον Ι. Κατέρη.
53. Ο Γ. Τουρτούρης θα πρέπει να ταυτίζεται με τον πλοίοιο θείο τον Ι. Κατέρη.
54. Ο Γ. Τουρτούρης θα πρέπει να ταυτίζεται με τον πλοίοιο θείο τον Ι. Κατέρη.
55. Ο Γ. Τουρτούρης θα πρέπει να ταυτίζεται με τον πλοίοιο θείο τον Ι. Κατέρη.
56. Ο Γ. Τουρτούρης θα πρέπει να ταυτίζεται με τον πλοίοιο θείο τον Ι. Κατέρη.
57. Βλ. Κ. Ν. Τριανταφύλλου, Οι κώδικες γάμου και τα βαπτίσματα... απ. passim. Επίσης ο Χριστόδουλος Μπαχαμώης από τους Καλαρρύτες εισπράττει χρηματική βοήθεια, ως πρόθυμος στην Αργάνα το 1824, Γ.Π. Παπαγεωργίου, «Συμβολή στην ιστορία...», ό.π., σ. 323.
58. Ο Κωνστ. Παράσχη από τους Καλαρρύτες είναι εγγεγραμμένος στην ελληνική κοινότητα της Βενετίας από το 1799, Αρχιμ. Ζανθοπούλου - Κυριακού, Η ελληνική κοινότητα της Βενετίας (1797-1866), Επιστ. Επετηρίς Φιλολογικής Σχολής Θεσσαλονίκης, παρ. αρ. 19, Θεσσαλονίκη 1978, σ. 240.
59. Όλγα Κατσίαρη - Hering, Η Ελληνική παροικία... ό.π., τ. Π, πιν. Δ, α. 583.
60. Ο.π., πιν. Ε, σ. 589.
61. Αν και το επίθετο είναι κοινό, ένας Γεώργιος Παπάς από τους Καλαρρύτες ήταν εγγεγραμμένος στην κοινότητα της Βενετίας (1731-1818), βλ. Αρχιμ. Ζανθοπούλου - Κυριακού, Η Ελληνική κοινότητα της Βενετίας (1797-1863), Αποστ. & Αθαν. Καλογιάννης (Τεργέστη προς Γ. Δουρούτη & Σία (Αργάνα), 26 Αυγ. 1804, 16, και Ε.Α.Ι.Α. αρχείο Δουρούτη, φκί Ι.Κ. Δουρούτης (Κέρκυρα) προς Γ. Δουρούτη (Αργάνα), 20 Δεκ. 1825.
62. Ο.π., πιν. Ε, σ. 589.
63. Ν. Μ. Leake, Travels in Northern Greece... ό.π., τ. 1, σ. 335-336.
64. Το 1808 ο Γ. Δουρούτης προσπαθούσε να εξαγοράσει αντιπροσώπους λογαριασμούς με τον αδελφό του που περιλάμβαναν 10 φορτωμάτα ακουτί λιβαδίτη και 13 βλάχικο, Γ.Α.Κ., συλλογή Δουρούτη, Γ. Δουρούτης (Κέρκυρα) προς Ιω. Σταματάκη (Λιβόρνο), 22 Ιαν. 1808, 65.
65. Στην ίδια συλλογή, Θ. Παράσχη (Ιωάννινα) προς Γ. Δουρούτη (Αργάνα), 3 Μαΐου 1805, 23.
66. Για την εμπορική αποστολή της Σαγιάδας, βλ. Φ. Σιρόκας, Το γαλλικό προέβριο της Αρτας (1702-1789), Ιωάννινα 1981, σ. 382.
67. Τον Τουρτούρη ελευθερώνουν τελικά οι Στουρνάρα, Γ.Α.Κ., συλλογή Δουρούτη, Θ. Παράσχη (Ιωάννινα) προς Γ. Δουρούτη (Αργάνα), 3 Μαΐου 1805, 23.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΑΠΟ ΧΡΥΣΟ ΚΑΙ ΑΣΗΜΙ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΒΟΥΛΓΑΡΗ ΣΤΗ ΡΩΜΗ

Γράφει: ο ΚΩΝ/ΝΟΣ Β. ΜΠΑΡΜΠΟΥΤΗΣ, Πρόεδρος του Πατριωτικού Συνδέσμου Καλαρρυτιών «Η ΠΙΝΔΟΣ»

Νέα Υόρκη, Μιλάνο, Τόκιο, Λος Άντζελες, Μόντε Κάρλο, Παρίσι, Σεν Μόριτζ, Αθήνα. Μια εξελικτική πορεία τέχνης και υψηλής τεχνικής που άρχισε πριν από 115 χρόνια. Από τότε πολλά άλλαξαν. Όχι όμως και η επιχειρηματική στρατηγική και φιλοσοφία της οικογένειας ΒΟΥΛΓΑΡΗ.

Η οικογένεια ΒΟΥΛΓΑΡΗ προέρχεται από παλιούς Έλληνες αργυροκόους. Η πορεία τους αρχίζει στο ιστορικό μας χωριό Καλαρρύτες, όπου ο Σωτήρης, ο

Ο σημερινός πρόεδρος της Εταιρείας ΠΑΥΛΟΣ ΒΟΥΛΓΑΡΗΣ

ιδρυτής της οικογένειας, έφτιαχνε πολύτιμα αντικείμενα από ασήμι. Το 1879 ο Σωτήρης μετανάστευσε στην Ιταλία.

Εγκαταστάθηκε στη Ρώμη, όπου πέντε χρόνια αργότερα άνοιξε το πρώτο του κατάστημα στη via Sistina. Χρόνια αφιερωμένα αποκλειστικά στη μοναδική τέχνη της αργυροχρυσοκοίας και στην τελειοποίηση της δικής του ιδιαίτερης προσωπικής τεχνικής και στη δική του συνταγή κατασκευής. Οι αρχές του αιώνα βρίσκουν την επιχείρηση υπό μετακίνηση. Το 1905 το κατάστημα μεταφέρεται στη νέα Con-dotti. Είναι η εποχή που ο Σωτήρης άρχισε να διδάσκει τα μυστικά της δικής του προσωπικής τέχνης στους γιους του Κωνσταντίνο και Γεώργιο. Οι γιοί του Σωτήρη δεν άργησαν να μπουν στο μεδούλι της δουλειάς και όλων των εμπειριών της.

Άρχισαν όχι απλά να γοντευούνται, αλλά να εκστασιάζονται από την επαφή τους με αυτόν τον καινούριο μαγικό κόσμο. Πιστοί στις πατρικές συνταγές αλλά και στο μέλλον της επιχείρησης που κανείς ακόμα δεν θα μπορούσε να πει πως διαγραφόταν λαμπρό, άρχισαν να ασχολούνται με καθετί που την αφορούσε. Στη διάρκεια των πρώτων δεκαετιών του αιώνα που διανύουμε οι δύο αδελφοί άρχισαν να εκδηλώνουν έντονα το ενδιαφέρον τους για τα πετράδια και την κατασκευή κοσμημάτων μιας νέας γενιάς. Σταδιακά πήραν τη θέση του πατέρα τους και επέκτειναν το κλασικό πια κατάστημα του αριθμού 10 της via Con-dotti, το οποίο μάλιστα έχει παραμείνει το ίδιο από τότε. Η περίοδος που ακολούθησε το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο υπήρξε ιδιαίτερα σημαντική και καθοριστική για την ιστορία των Βούλγαρη. Χάρη στους γιους και τους ανιψιούς, ο οίκος Βούλγαρη άρχισε να μετατρέπεται σε μια ζωντανή δυναστεία με εξελικτική πορεία που κάποιος σημερινός παρατηρητής θα χαρακτήριζε θαυμαστή. Οι διακρίσεις στο χώρο τους διαδέχονταν η μία την άλλη, οι νέες παραγγελίες χτυπούσαν την πόρτα των Βούλγαρη από όλο τον κόσμο, η ποιότητα κατασκευής έφθασε σε εντυπωσιακά επίπεδα και η φήμη πλέον ήταν παγκόσμια. Μέσα στη δεκαετία του '70, η οικογένεια ανοίγει τα πρώτα καταστήματά της έξω από τα σύνορα της Ιταλίας. Τον πρώτο λόγο, όπως ήταν φυσικό τότε, είχε η Νέα Υόρκη. Ακολούθησαν οι σημαντικότερες ευρωπαϊκές πόλεις. Πόλεις βέβαια οι οποίες διευκόλυναν επαγγελματικά τους ακόμα υψηλότερους

στόχους του οίκου. Καθόλου τυχαία, λοιπόν, προστέθηκαν σ' έναν κατάλογο που άνοιγε το Παρίσι, η Γενεύη και το Μόντε Κάρλο.

Τα πρώτα βήματα μιας νέας εποχής, θα μπορούσε να πει κανείς, γιατί πολύ γρήγορα ακολούθησαν και τα επόμενα. Η δεκαετία του '80 υπήρξε το τοπίο της δεύτερης περιόδου επέκτασης, μια και κατά τη διάρκεια της ανοίγουν καταστήματα Βούλγαρη στην καρδιά της ευρωπαϊκής ηπείρου: Λονδίνο, Μιλάνο, Σεν Μόριτζ και Μόναχο.

Η Απώ Ανατολή είναι ο επόμενος στόχος και φυσικά, όπως και οι προηγούμενοι, πετυχημένος. Μια επιχείρηση με παγκόσμια φήμη ανοίγει τις πόρτες της παγκόσμιας αγοράς τη μία μετά την άλλη. Το δεύτερο κατάστημα στη Νέα Υόρκη και μάλιστα στην 5η Λεωφόρο είναι πραγματικότητα. Το 1991 ο οίκος γιορτάζει την είσοδό του στη νέα δεκαετία με τα εγκαίνια ενός καινούριου καταστήματος στο Τόκιο, το οποίο απλώνεται σε μια έκταση 400 τετραγωνικών και είναι για την ώρα το μεγαλύτερο κατάστημα Βούλγαρη στον κόσμο. Η επόμενη χρονιά βρίσκει τη δυναστεία Βούλγαρη στο σχεδιασμό μιας περαιτέρω επέκτασης. Αυτό άλλωστε μαρτυρεί το γεγονός του ανοίγματος και νέων καταστημάτων στην Μπανγκόκ, την Ταϊπέι, το Λος Άντζελες, το Ντίσελντορφ. Το Φεβρουάριο του 1993 το κατάστημα που εγκαινιάζονταν στην Αθήνα, σε συνεργασία με τον Κώστα Κάσαρη, ήταν ήδη το 24ο στην απόλυτα πετυχημένη ομάδα. Η επιστροφή των Βούλγαρη στις ρίζες, είχαν πει τότε.

Τα κοσμήματα Βούλγαρη είναι το αποτέλεσμα μιας ξεχωριστής οικογενειακής δεξιοτεχνίας, η οποία ξεκινάει από την ίδια την ερμηνεία του σχεδίου με στόχο μια πρωτότυπη τελική εικόνα, που να αντιπροσωπεύει την αισθητική και τη φιλοσοφία ενός οίκου που την ακολούθησε πάνω από 100 χρόνια.

Το αποτέλεσμα είναι ένα αντικείμενο εκπληκτικής απλότητας, τελειότητας και στιλπνότητας. Όλοι οι τεχνίτες που ασχολούνται στην επιχείρηση και φτιάχνουν τα μοναδικά αυτά κοσμήματα έχουν την ικανότητα να διαμορφώνουν τα υλικά, συνδυάζοντας διαφορετικά στοιχεία, κατέχοντας με απόλυτη σιγουριά και γνώση το στυλ της οικογένειας Βούλγαρη. Τα πιο αξιοσημείωτα χαρακτηριστικά των κοσμημάτων Βούλγαρη είναι οι χρωματικοί συνδυασμοί και η πρωτοποριακή χρήση εναλλασσόμενων υλικών. Το στυλ αυτό καθιερώθηκε ευρέως και έγινε παγκοσμίως γνωστό στη διάρκεια των τελευταίων πενήντα χρόνων και ήταν το επόμενο κεφάλαιο στην πορεία τους μετά την περίοδο της λατρείας των πολύτιμων πετρωμάτων. Στην πορεία της ιστορίας τους, οι Βούλγαρη επέλεξαν στοιχεία από την κλασική ελληνική αισθητική και τα συνδυάσαν με το χαρακτηριστικό ιταλικό γούστο. Πολύ ενδεικτικό επίσης στοιχείο αυτού του ιδιαίτερου στυλ είναι ο συνδυασμός κλασικών πολύτιμων υλικών με άλλα περισσότερο ασυνήθιστα, όπως ο αιματίτης ή το φιλντισί, καθώς και η χρήση του ατσάλιου σε συνδυασμό με πολύτιμα μέταλλα. Η επιτυχία του οίκου που είναι διαχρονική οφείλεται κυρίως στην κατανόηση του γεγονότος, ότι η εξέλιξη του στυλ πρέπει να ακολουθεί τις αλλαγές των καιρών, των γούστων και των συνθηκών.

Τα κοσμήματα Βούλγαρη, είτε πρόκειται για δαχτυλίδια είτε για κολιέ είτε για βραχιόλια είτε για καρφίτσες ή σκουλαρίκια, φτιάχνονται από πολλά διαφορετικά υλικά, διατίθενται σε μια μεγάλη ποικιλία χρωμάτων και οι τιμές του κυμαίνονται σε μια ευρεία κλίμακα. Μπορούν να φορεθούν παντού, ταιριάζουν σε διαφορετικά στυλ ζωής και ικανοποιούν πολλαπλές ανάγκες. Από ένα πρωτό στην πόλη και το γραφείο μέχρι ένα βράδυ στην όπερα και τη δεξίωση.

Ο σημερινός πρόεδρος της εταιρείας Παύλος Βούλγαρης, συνθίζει να λέει: «Είναι πιο δύσκολο να φτιάξεις ένα όμορφο κόσμημα Lira αξίας δέκα εκατομμυρίων από ένα κόσμημα Lira ενός δισεκατομμυρίου». Εκτός από τα κοσμήματά του ο Βούλγαρης δημιουργεί και σειρές ανδρικών και γυναικείων ρολογιών που φτιάχνονται από τους ειδικούς Ελβετούς κατασκευαστές ρολογιών τους οποίους χρησιμοποιεί σε μόνιμη βάση συνεργασίας.

Η επιρροή των κοσμημάτων σ' αυτά τα ρολόγια οδήγησε στην δημιουργία εξαιρετικών γυναικείων ρολογιών που φτιάχνονται σε συνδυασμό με τα κλασικά του Bulgari, Bulgari. Ρολόγια χειρός από ατσάλι ή χρυσό με δερμάτινα, ατσάλινα ή χρυσά μπρασελέ.

Για μια ακόμη φορά, λοιπόν, βλέπουμε τις προόδους των συμπατριωτών μας Καλαρρυτινών στο εξωτερικό, που συνεχίζονται από τους χρόνους της Τουρκικής σκλαβιάς μέχρι σήμερα.

ΑΠΟ ΤΗ ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΜΑΣ

• Στις 6 Ιανουαρίου 1996 ημέρα Σάββατο και ώρα 11 π.μ. πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα του Πνευματικού μας Κέντρου η κοπή της Πρωτοχρονιάτικης πίτας για τα παιδιά του παιδικού μας χορευτικού και τους γονείς τους. Μετά την εκδήλωση έγινε επιτυχής χορευτική επίδειξη των μικρών παιδιών που εντυπωσίασε όλους. Την ίδια ημέρα και στις 6 μ.μ. έγινε ανάλογη εκδήλωση και για τα χορευτικά τμήματα των εφήβων.

• Στις 7 Ιανουαρίου 1996 ημέρα Κυριακή και ώρα 11 π.μ. πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα του Πνευματικού μας κέντρου η ετήσια Γενική Συνέλευση του Συνδέσμου μας με τα παρακάτω θέματα:

1. Απολογισμός Διοικητικού Συμβουλίου για το έτος 1995 και
2. Προβλήματα - Θέσεις - Προτάσεις για τους Καλαρρύτες.

Μιλώντας ο Πρόεδρος του Συνδέσμου ΚΩΝ/ΝΟΣ ΜΠΑΡΜΠΟΥΤΗΣ έκανε τον απολογισμό του Συνδέσμου για το έτος 1995, χάραξε το πρόγραμμα δράσης για το νέο έτος 1996 και ευχαρίστησε θερμά την εξαίρετη συμπατριώτισσά μας κ. Περσεφόνη Παλίτη - Λώλα, τόσο για τη μεγάλη της δωρεά όσο και την έμπρακτη αγάπη της προς το Σύνδεσμό μας. Στη συνέχεια ο Ταμίας κ. Γεώργιος Μπαρμπούτης έκανε τον οικονομικό απολογισμό του έτους 1995 και αμέσως μετά, αφού εγκρίθηκαν τα πεπραγμένα του έτους αυτού, έγινε εμπεριστατωμένος διάλογος και ανταλλαγή απόψεων για τα προβλήματα του χωριού και του Συνδέσμου. Τέλος έγινε η κοπή της Πρωτοχρονιάτικης πίτας και η ανταλλαγή θερμών ευχών για το νέο έτος 1996. Τυχερή της ημέρας ήταν η συμπατριώτισσά μας κ. Τούλα Μπολάνου που βρήκε το πρωτοχρονιάτικο νόμισμα.

• Στις 21 Ιανουαρίου 1996, ημέρα Κυριακή και μετά τη Θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό του Προστάτη των Καλαρρυτιών Αγίου Νικολάου, το Διοικητικό Συμβούλιο του Συνδέσμου μας πραγματοποίησε στην πλατεία του όμορφου και ιστορικού χωριού μας, τη γιορτή κοπής της Πρωτοχρονιάτικης πίτας παρουσία του Ιερέα του χωριού μας Αιδεσιμώτατου κ. Βασιλείου Τάση, του Προέδρου της Κοινότητάς μου κ. Νικολάου Γκατζόγια, του Αντιπρόδρου κ. Ναπολέοντα Ζάγκλη, όλων των ντόπιων κατοίκων του χωριού και πολλών άλλων συμπατριωτών μας.

Μιλώντας προς τους παρισταμένους ο Πρόεδρος του Συνδέσμου κ. Κων/νος Μπαρμπούτης αφού απηύθυνε θερμές και εγκάρδιες ευχές για το νέο έτος 1996, τόνισε χαρακτηριστικά, ότι μόνο με την ομόνοια, τη σύμπνοια και την πατριωτική αγάπη μεταξύ των συμπατριωτών μας καθώς και τη δυναμική διεκδίκηση, θα λυθούν τα προβλήματα του χωριού μας.

Στη συνέχεια κόπηκε η πρωτοχρονιάτικη πίτα και μοιράστηκαν γλυκά σ' όλες τις οικογένειες που μένουν στο χωριό. Τυχερός της ημέρας ήταν ο πρώην επιτυχημένος Κοινοτικός Γραμματέας του χωριού μας κ. Κων/νος Κωστάκης, που βρήκε το νόμισμα που αντιπροσωπεύει το ποσό των δέκα χιλιάδων (10.000) δραχμών. Ο κ. Κωστάκης δώσε το ποσό αυτό στο Σύνδεσμό μας, γι' αυτό και τον ευχαριστούμε θερμά.

• Την Τρίτη 20 Φεβρουαρίου 1996 ο Σύνδεσμός μας πραγματοποίησε, σε κέντρο της πόλεως των Ιωαννίνων (περιοχή Βρυσούλας) συνεστιάση με τα μέλη του Συνδέσμου, τις οικογένειές τους και τους φίλους τους. Η συνεστιάση την οποία τίμησαν με την παρουσία τους πολλοί συμπατριώτες μας, συνοδεύτηκε από γνήσιο παραδοσιακό γλέντι με δημοτικούς χορούς και τραγούδια, από εκλεκτούς καλλιτέχνες του χωριού μας και κράτησε μέχρι τις πρωινές ώρες της επομένης.

• Το Σάββατο 24 Φεβρουαρίου 1996 και ώρα 8 μ.μ. στην πάνω πλατεία των Ιωαννίνων (προς το παλιό Νομαρχείο) το παιδικό χορευτικό του Συνδέσμου μας με την καθοδήγηση της καθηγήτριας Φυσικής Αγωγής κ. Γωγώς Παπαχριστοπούλου, χόρεψε αποκριάτικους χορούς και το γαϊτανάκι μετέχοντας στις αποκριάτικες εκδηλώσεις του Δήμου Ιωαννιτών.